

Aprobat prin Decizia Consiliului local nr.4/5

din 29.05.2024

PROGRAMUL LOCAL DE REVITALIZARE A ORAȘULUI TELENEȘTI PENTRU PERIOADA 2024-2030

Varșovia - Polonia, Orașul Telenești, 2024

asistența poloniei

Projekt współfinansowany w ramach polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw
Zagranicznych RP

Proiectul este cofinanțat în cadrul programului de cooperare poloneză pentru dezvoltare al Ministerului
Afacerilor Externe al Republicii Polonia

CUPRINS

CUPRINS	2
I. ÎNTRODUCERE.....	5
II. DIAGNOSTICUL FACTORILOR ŞI FENOMENELOR DE CRIZĂ, PRECUM ŞI AMPLOAREA ŞI NATURA NEVOILOR DE REVITALIZARE	6
II.1. SFERA SOCIALĂ.....	6
II.1.1. ÎMPĂRŢIREA ORAŞULUI TELENISŢI ÎN UNITĂŢI SPAŢIAL-FUNCŢIONALE	6
II.1.2. STRUCTURA DEMOGRAFICĂ ŞI SOCIALĂ A ORAŞULUI	8
II.1.3. STAREA ŞI STRUCTURA ŞOMAJULUI.....	8
II.1.4. ASISTENŢA SOCIALĂ ŞI STRUCTURA PRESTAŢIILOR ACORDATE	9
II.1.5. SIGURANŢA LOCUITORILOR	10
II.2. CAPITALUL SOCIAL	11
II.2.1. PARTICIPAREA LA VOT	13
II.2.2. CULTURĂ.....	14
II.3. SFERA SPAŢIALĂ ŞI FUNCŢIONALĂ.....	14
II.3.1. LOCALIZAREA ŞI STRUCTURA SPAŢIAL-FUNCŢIONALĂ A ORAŞULUI	14
II.3.2. SPAŢII PUBLICE.....	17
II.3.3. DRUMURI CARE URMEAZĂ SĂ FIE REPARATE	17
II.4. SFERA TEHNICĂ	18
II.4.1. INFRASTRUCTURA TEHNICĂ.....	18
II.5. SFERA ECONOMICĂ	20
II.5.1. ENTITĂŢI ECONOMICE	20
II.6. SFERA MEDIULUI	21
II.6.1. SISTEMUL DE GESTIONARE A DEŞEURILOR SOLIDE	21
II.7. REZULTATELE ATELIERULUI DE DIAGNOZĂ	21
II.8. DELIMITAREA ZONELOR DEGRADATE ŞI PENTRU REVITALIZATE	23
II.8.1. DELIMITAREA ZONEI DEGRADATE	23
II.8.2. EXTINDEREA SPAŢIALĂ A ZONEI DEGRADATE	23
II.8.3. ÎNTINDEREA SPAŢIALĂ A ZONEI DE REVITALIZARE	25
II.9. DIAGNOSTIC APROFUNDAT AL ZONEI DE REVITALIZARE.....	28
III. DESCRIEREA VIZIUNII ASUPRA ZONEI DUPĂ REVITALIZARE	30
IV. OBIECTIVE DE REVITALIZARE ŞI LINIILE DE ACŢIUNE CORESPUNZĂTOARE PENTRU ELIMINAREA SAU REDUCEREA FENOMENELOR NEGATIVE.....	31
V. DESCRIEREA PROIECTELOR DE REVITALIZARE.....	38
V.1. DESCRIEREA PRINCIPALELOR PROIECTE DE REVITALIZARE PLANIFICATE	39
V.2. DESCRIEREA PROIECTELOR COMPLEMENTARE DE REVITALIZARE PLANIFICATE	43
VI. MECANISME DE INTEGRARE A MĂSURILOR ŞI PROIECTELOR DE REVITALIZARE.....	48
VII. CADRUL FINANCIAR INDICATIV	51
VIII. MECANISME DE IMPLICARE A LOCUITORILOR, A ÎNTREPRINZĂTORILOR ŞI A ALTOR ENTITĂŢI ŞI GRUPURI ACTIVE ÎN ORAŞ ÎN PROCESUL DE REVITALIZARE	52
VIII.1. PRINCIPIILE DE BAZĂ ALE PARTICIPĂRII	52
VIII.1.1. IMPORTANŢA PARTICIPĂRII LA REVITALIZARE	52

VIII.1.2.	PRINCIPII PRINCIPALE DE PARTICIPARE LA REVITALIZARE	52
VIII.1.3.	PĂRŢILE INTERESATE DE REVITALIZARE	52
VIII.2.	TEHNICI ŞI INSTRUMENTE PARTICIPATIVE ŞI MĂSURI DE ACTIVARE	52
VIII.3.	FAZA DE IMPLEMENTARE ŞI EVALUARE A PROGRAMULUI DE REVITALIZARE LOCALĂ	56
VIII.4.	ENTITĂŢI RESPONSABILE PENTRU PUNEREA ÎN APLICARE A PROGRAMULUI DE REVITALIZARE LOCALĂ	58
VIII.5.	PROIECTE DE REVITALIZARE	60
IX.	SISTEMUL DE MONITORIZARE ŞI EVALUARE A EFICACITĂŢII ACŢIUNILOR ŞI DE EFECTUARE A UNOR AJUSTĂRI CA RĂSPUNS LA SCHIMBĂRILE DIN MEDIUL PROGRAMULUI	61
	LISTA TABELULUI	64
	INDICELE CIFRELOR	64

Elaborat:

Fundația TERRA HUMANA

ul. Kawęczyńska 49

Varşovia, Polonia

Echipa de autori:

Autoritățile oraşului Teleneşti:

Vadim Lelic - Primar al oraşului Teleneşti

Angajați ai primăriei, reprezentanți ai instituțiilor și unităților organizatorice din oraşul, consilieri, reprezentanți ai ONG-urilor, antreprenori și locuitori ai oraşului.

Din partea contractantului - Fundația TERRA HUMANA:

- Barbara Adamiak - expert, activitate editorială TERRA HUMANA,
- Tomasz Bartnicki - expert, activitate editorială TERRA HUMANA,
- Jarosław Bittel - expert și moderator TERRA HUMANA,
- Justyna Kostecka - expert, activitate editorială TERRA HUMANA,
- Edyta Kuczma - expert și moderator - Secretarul comunei Dydnia,
- Andrzej Kuźmiński - expert și moderator, director al Bibliotecii Publice Municipale St. Grochowiak din Leszno,
- Paweł Mentelski - expert și moderator TERRA HUMANA,
- Nicolae Moscalu - Asociația obștească „Moștenitorii” (Balti),
- Ernest Nowak - expert - Primarul oraşului și al comunei Zagórz.

I. ÎNTRUDUCERE

Programul Local de Revitalizare a Oraşului Teleneşti pentru anul 2024-2030 este un document operaţional care indică necesitatea implementării unor acţiuni, în principal în domeniul social şi, suplimentar, în domeniul spaţial-funcţional şi economic. Realizarea acestor acţiuni va permite eliminarea fenomenelor de criză şi valorificarea potenţialului existent în zona de revitalizare. În consecinţă, acest lucru va conduce la scoaterea zonei din stările de criză sau la limitarea acestora, stimulând astfel dezvoltarea socio-economică, având impact asupra întregului oraş.

Procesul de pregătire a Programului Local de Revitalizare a Oraşului Teleneşti a fost precedat de o diagnoză menită să identifice zona degradată şi care ar urma să fie supusă procesului de revitalizare.

Atât diagnoza oraşului, cât şi Programul Local De Revitalizare Oraşului Teleneşti au fost elaborate în conformitate cu actele normative şi ghidurile/instrucţiunile în acest sens, şi anume "Ghid privind revitalizarea urbană pentru oraşele din Republica Moldova" şi practica şi experienţele poloneze.

În conformitate cu standardele Uniunii Europene referitoare la revitalizare în programele operaţionale, se consideră că revitalizarea reprezintă un proces de scoatere din starea de criză a zonelor degradate. Acesta este realizat în mod complex, prin acţiuni integrate în favoarea comunităţii locale, spaţiului şi economiei, concentrate teritorial şi gestionate de către actorii implicaţi în revitalizare, conform Programului Local de Revitalizare.

Programul Local de Revitalizare este un document operaţional care va servi autorităţilor locale - administraţiei oraşului Teleneşti, pentru a iniţia mecanisme şi a implementa proiecte care vizează un tip special de intervenţie.

Elaborarea Programului Local de Revitalizare a Oraşului Teleneşti a fost finanţată în cadrul proiectului „Revitalizarea ca o oportunitate pentru activarea socio-economică a zonelor degradate în oraşele moldoveneşti” (Revitalisation as an opportunity for socio-economic activation of degraded areas in Moldovan cities). Proiectul este cofinanţat în cadrul cooperării poloneze pentru dezvoltare a Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polone.

Parteneri în cadrul proiectului:

- Terra Humana (Varsovia, Polonia),
- Asociaţia obştească „Moştenitorii” (Balti),
- Oraşul şi comuna Zagórz (Polonia),
- Biblioteca publică municipală St. Grochowiak din Leszno (Polonia).

Proiectul este implementat în 6 oraşe din nordul şi centrul Moldovei: Teleneşti. Glodeni, Cupcini, Lipcani, Ghindeşti şi Şoldăneşti.

II. DIAGNOSTICUL FACTORILOR ȘI FENOMENELOR DE CRIZĂ, PRECUM ȘI AMPLOAREA ȘI NATURA NEVOILOR DE REVITALIZARE..

II.1. SFERA SOCIALĂ

II.1.1. ÎMPĂRȚIREA ORAȘULUI TELENEȘTI ÎN UNITĂȚI SPAȚIAL-FUNCȚIONALE

Orașul Telenești, centrul administrativ al raionului Telenești, este situat în partea centrală a Republicii Moldova, pe malul drept al râului Ciulucul Mic, la 93 km de Chișinău, pe traseul Chișinău – Bălți și la 30 km de calea ferată Călărași. Telenești este una din cele mai vechi localități din Moldova. Din punct de vedere administrativ, în componența orașului sunt incluse 2 sate: Mihalașa și Mihalașa Nouă.

Prima atestare documentară a localității Telenești datează din 27 martie 1611. Atunci Teleneștiul prezenta o mică localitate de răzeși. Satul mic de "răzeși" din Basarabia este o așezare tradițională rurală locuită de comunitatea țărănească din regiunea Basarabia. Termenul "răzeși" se referă la agricultorii care dețineau și lucrau propriile ferme în aceste teritorii. Satele de "răzeși" se caracterizează în mod obișnuit prin case de țară mici, terenuri agricole și pășuni pentru animale. Acestea reprezintă o parte importantă a culturii și istoriei Basarabiei, reflectând stilul de viață tradițional și modul de subsistență al acestei comunități.

Datorită amplasării sale avantajoase – la hotarul dintre codru și câmpie – Telenești a cunoscut o dezvoltare vădită, devenind la sf. sec. XVIII un important centru comercial (târg) al Moldovei. Către anul 1930 (pe timpul României Mari), târgul Telenești era unanim recunoscut ca una dintre cele mai dinamice "boeme" și "economic-active" localități din Basarabia. Populația târgului depășise 5,500 de locuitori și continua să crească vertiginos, iar în zilele de târg peste 10 000 cumpărători atât din împrejurimi, cât și din alte județe, inclusiv din Orhei și Bălți veneau la piața din Telenești.

Orașul este cunoscut prin comunitatea evreiască numeroasă. În perioada postbelică, Teleneștiul a fost unica localitate din Basarabia, cu excepția Chișinăului, în care a activat o sinagogă. De Telenești sunt legate nume de rezonanță în Republica Moldova, precum muzicianul Valeriu Găină, conducător artistic al formației rock „Kruiz”, juristul Boris Druță, autor al unei cărți despre comunitatea evreiască din partea locului, regretatul Gheorghe Bârcă, autorul volumului de proză umoristică „După înșurătoare”, fizicianul Mendel Șapociniov și alții. În ultimele decenii ale secolului XX, orașul a degradat aproape fulgerător: comunitatea evreiască a părăsit orașul, principalele întreprinderi din localitate și-au încetat activitatea, infrastructura a rămas lipsită de surse de întreținere, respectiv calitatea prestării serviciilor publice a scăzut considerabil.

La sfârșitul anilor 2010, orașul începe să atragă fonduri de dezvoltare. În scurt timp sunt scoase din faliment și modernizate serviciul de alimentare cu apă. S-a reconstruit stația de epurare și a fost extinsă rețeaua de canalizare. Serviciul de salubritate a fost renăscut practic de la zero. A început din nou să ardă lumina pe străzi seara. Grădinițele și liceul au fost renovate. S-a soluționat problema iluminatului stradal. Peste 1 mln de euro au fost atrași pentru lucrări de asfaltare, iar alte drumuri locale au fost reabilite în variantă albă.

Din punct de vedere al amplasării teritoriale regionale, orașul se află în zona de influență a orașelor mai mari, cum ar fi Bălți și Orhei, aflate în vecinătate. Este puternică, de asemenea, și influența capitalei țării – a orașului Chișinău, mai ales în ceea ce privește procesele migraționale ale tinerilor pentru continuarea studiilor sau căutarea unui loc de muncă. Pe de altă parte, Telenești exercită o influență asupra localităților din imediata apropiere, orașul poate fi considerat centrul unei microregiuni preponderent rurale cu o populație de peste 30 mii locuitori.

Infrastructura de educație și cultură include: două gimnazii (Mihai Eminescu din or. Telenești și cel din s. Mihalașa), Liceul Teoretic Lucian Blaga din or. Telenești, Liceul Teoretic Lucian Blaga din or. Telenești, două grădinițe, o școală profesională, o școală muzicală, o școală sportivă, o școală de arte plastice, două biblioteci (una în s. Mihalașa și una în or. Telenești) Un centru Cultural în or. Telenești și o casă de cultură în satul Mihalașa .

Infrastructura de sănătate include șase instituții: două stomatologii, un spital raional, o policlinică și alte două centre de consultanță și asistență medicală primară.

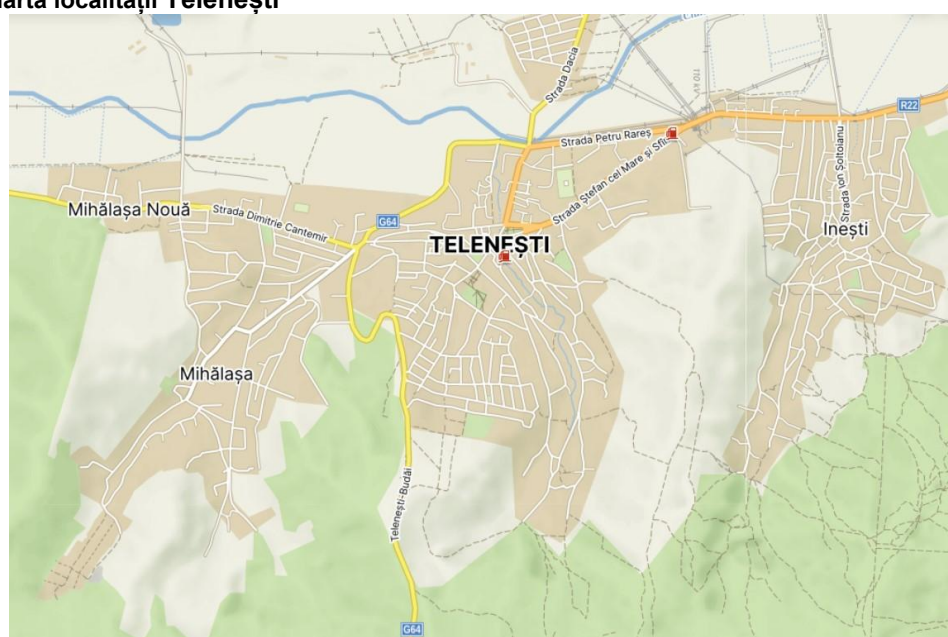
Sectorul asociativ este reprezentant de 10 organizații: nouă asociații obștești și o fundație creștină. Domeniile de activitate ale acestora sunt: cultură, mediu, educație, dezvoltare personală, consolidare comunitară, protecție socială, caritate, dezvoltare locală etc..

La 01 ianuarie 2020, orașul avea 8519 persoane. Populația economic activă este de 5017 de persoane, sau 58,9% din numărul total. Activitățile economice se desfășoară în 926 de unități economice, dintre care întreprinderi înregistrate ca persoane fizice sunt 821 de unități, iar întreprinderi cu drept de persoane juridice sunt 105.

În or. Telenești au fost înregistrate 3286 de gospodării, dintre care 2256 (68,6%) de gospodării casnice au acces la sistemul de alimentare cu apă potabilă, 1425 (43,3%) de gospodării sunt conectate la rețeaua de canalizare, 2949 (89,7%) la sistemul de evacuare a deșeurilor, 1538 (46,8%) de gospodării sunt conectate la rețeaua de gaz.

Primăria Telenești are pagină web și pagină pe rețeaua de socializare facebook, care sunt actualizate permanent și asigură transparența activităților, precum și informarea și comunicarea cu cetățenii.

Figura 1. Harta localității Telenești

Sursa: [https://pl.mapy.cz/zakladni?q=Telene%C8%99ti%20\(%D0%A2%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%88%D1%82%D1%8C\)&source=coord&id=28.13502699337667%2C47.50497772764726&x=28.3598319&y=47.4980099&z=14](https://pl.mapy.cz/zakladni?q=Telene%C8%99ti%20(%D0%A2%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%88%D1%82%D1%8C)&source=coord&id=28.13502699337667%2C47.50497772764726&x=28.3598319&y=47.4980099&z=14)

În continuare este prezentată o justificare detaliată a delimitării unităților de studiu. Diagnosticul orașului Orașul Telenești este prezentat de 6 unități analitice. Zona a fost împărțită ținând cont de legăturile spațial-funcționale dintre diferitele zone.

Tabelul 1. Împărțirea orașului Telenești în unități spațial-funcționale

Nr. unitate analitică	Străzi/zone
1.	Izvoarăș
2.	Școala profesională
3.	Teleneștii Vechi
4.	Dealul Mare
5.	Centru

Nr. unitate analitică	Străzi/zone
6.	Zona industrială

Sursa: elaborare proprie

II.1.2. STRUCTURA DEMOGRAFICĂ ŞI SOCIALĂ A ORAŞULUI

În 2022, oraşul Teleneşti avea 6.727 de locuitori. Tabelul de mai jos prezintă numărul de locuitori şi ponderea procentuală în unităţile analitice individuale în raport cu întreaga populaţie a oraşului.

Există trei unităţi cele mai populate:

- Şcoala profesională - 1.114 locuitori;
- Teleneştii Vechi - 1.469 locuitori;
- Centru - 1.932 locuitori.

În celelalte trei unităţi, numărul de locuitori variază de la 653 la 809.

Tabelul 2. Populaţia oraşului Teleneşti 2022

Nr. unitate analitică	Străzi/zone	Numărul locuitorilor	Procent din populaţia comunei
1.	Izvoaraş	809	12,03%
2.	Şcoala profesională	1114	16,56%
3.	Teleneştii Vechi	1469	21,84%
4.	Dealul Mare	750	11,15%
5.	Centru	1932	28,72%
6.	Zona industrială	653	9,71%

Sursa: Elaborare proprie pe baza datelor din oraşul Teleneşti

II.1.3. STAREA ŞI STRUCTURA ŞOMAJULUI

Numărul şomerilor din Teleneşti în termeni numerici este foarte scăzut. Şi ținând cont de durata şomajului (peste 12 luni), acest număr este irelevant. Mai mult, aceştia sunt oameni cu bune calificări profesionale.

Procentual, cel mai „mai mare” nivel al şomajului se întâlneşte în unităţile Centru - 1,40% şi în Zona industrială - 1,23%. În alte unităţi, această valoare este sub 1%. În concluzie, se poate concluziona că şomajul în unităţile chestionate este la un nivel nesemnificativ statistic.

La 23 iunie 2022, Moldova a obţinut statutul de candidat la Uniunea Europeană. În contextul necesităţii de a sprijini economia Moldovei, a fost adoptat Regulamentul Parlamentului European şi al Consiliului (UE) 2022/1279 din 18 iulie 2022. Aspiraţia Moldovei pentru integrare în UE implică, printre altele, dorinţa de a realiza egalitatea de gen, unul dintre obiectivele Uniunii Europene. Implementarea acestui principii în Uniunea Europeană a contribuit fără îndoială la îmbunătăţirea situaţiei femeilor.

În Moldova, pe piaţa muncii, se observă în continuare diferenţe în tratamentul dintre femei şi bărbaţi. Aceasta este confirmată de valorile persistente de ani de zile ale ratei de ocupare şi a ratei de activitate, precum şi de un nivel mai ridicat de şomaj în rândul femeilor. Situaţia privind numărul şomerilor în Teleneşti este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabelul 3. Numărul de șomeri în 2022

Cartier	Numărul de șomeri	Numărul de șomeri de peste 12 luni	Numărul de șomeri fără studii medii la 100 de locuitori
Izvoaraș	2	0	0
Școala profesională	5	1	1
Teleneștii Vechi	8	1	1
Dealul Mare	7	0	0
Centru	27	0	10
Zona industrială	8	1	1

Sursa: Elaborare proprie pe baza datelor de la Primăria Telenești

Tabelul 4. Numărul de șomeri în 2022 (în procente)

Cartier	Numărul de șomeri	Numărul de șomeri de peste 12 luni	Numărul de șomeri fără studii medii
Izvoaraș	0,25	0,00	0,00
Școala profesională	0,45	0,01	0,01
Teleneștii Vechi	0,93	0,00	0,00
Dealul Mare	0,54	0,01	0,01
Centru	1,40	0,00	0,15
Zona industrială	1,23	0,01	0,01

Sursa: elaborare proprie

II.1.4. ASISTENȚA SOCIALĂ ȘI STRUCTURA PRESTAȚIILOR ACORDATE

Datele care prezintă situația asistenței sociale în Telenești au fost detaliate pe 6 motive/motive de acordare a asistenței pentru locuitorii orașului. Acestea au fost:

- sărăcie;
- șomaj;
- dizabilitate;
- boli grave sau de lungă durată;
- neputință în problemele de îngrijire și educație;
- dependența de droguri, alcoolism.

Numărul total de rezidenți care utilizează asistență socială în 2022 a fost de 791 de persoane. Numărul acestor persoane în unitățile individuale a fost similar.

Aceste date sunt prezentate în tabelele de mai jos.

Motivul principal pentru utilizarea asistenței sociale a fost dizabilitate. De menționat că nimeni nu a apelat la asistență socială din cauza dependenței de droguri sau a alcoolismului.

Aceste date sunt prezentate în tabelele de mai jos:

Tabelul 5. Beneficiarii de asistență socială - date pentru anul 2022

Cartier	Numărul de persoane care beneficiază de asistență socială	Numărul de persoane care utilizează asistență socială din motive speciale					
		sărăcie	șomaj	dizabilitate	boală	neputință în problemele de îngrijire și educație	alcoholism dependența de droguri
Izvorăș	105	19	7	65	12	2	0
Școala profesională	145	35	18	73	14	5	0
Teleneștii Vechi	210	43	26	116	19	6	0
Dealul Mare	96	24	11	42	17	2	0
Centru	156	31	22	78	17	8	0
Zona industrială	79	18	9	39	9	4	0

Sursa: Elaborare proprie pe baza datelor de la Primăria Telenești

Tabelul 6. Beneficiarii de asistență socială - date pentru anul 2022 (în procente)

Cartier	Numărul de persoane care beneficiază de asistență socială	Numărul de persoane care utilizează asistență socială din motive speciale					
		sărăcie	șomaj	dizabilitate	boală	neputință în problemele de îngrijire și educație	alcoholism dependența de droguri
Izvorăș	12,98	0,28	0,10	0,97	0,18	0,03	0
Școala profesională	13,02	0,52	0,27	1,09	0,21	0,07	0
Teleneștii Vechi	14,30	0,64	0,39	1,72	0,28	0,09	0
Dealul Mare	12,80	0,36	0,16	0,62	0,25	0,03	0
Centru	8,07	0,46	0,33	1,16	0,25	0,12	0
Zona industrială	12,10	0,27	0,13	0,58	0,13	0,06	0

Sursa: elaborare proprie

II.1.5. SIGURANȚA LOCUITORILOR

În 2022, în Telenești au fost înregistrate infracțiuni din 8 motive. Pentru analiza nivelului de securitate din Telenești s-a luat în considerare numărul de infracțiuni înregistrate în anul 2022. Tipurile de infracțiuni analizate sunt:

- furt, însușire frauduloasă,
- vătămare corporală,
- amenințări penale,

- conducători auto în stare de ebrietate,
- infracțiuni împotriva familiei,
- fraudă,
- dependența de droguri,
- insultarea ofițerilor.

Au fost comise infracțiuni în 5 din cele 8 motive analizate. Cele mai multe infracțiuni (30) au fost înregistrate din cauza „furt, însușire frauduloasă”.

Distribuția infracțiunilor comise între unitățile analitice individuale este similară.

Nu au fost constatate infracțiuni în următoarele zone:

- amenințări penale,
- fraudă
- insultarea ofițerilor.

Datele de mai sus indică faptul că nivelul de siguranță în unitățile chestionate este ridicat. Datele detaliate sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabelul 7. Numărul de infracțiuni comise în orașul Telenești, anul 2022

Cartier	Numărul de infracțiuni							
	Furt, însușire frauduloasă	Vătămare corporală	Amenințări penale	Conducători auto în stare de ebrietate	Infracțiuni împotriva familiei	Fraudă	Legea privind dependența de droguri	Insultarea ofițerilor
Izvoaraș	2	0	0	0	0	0	0	0
Școala profesională	9	4	0	3	1	0	1	0
Teleneștii Vechi	7	0	0	1	1	0	0	0
Dealul Mare	2	0	0	0	0	0	0	0
Centru	6	2	0	2	2	0	2	0
Zona industrială	4	0	0	3	2	0	1	0

Sursa: Elaborare proprie pe baza datelor orașului Telenești și a datelor Poliției

II.2. CAPITALUL SOCIAL

Capitalul social este ansamblul de resurse care rezultă din relațiile și interacțiunile dintre oamenii din societate și organizații. Capitalul social include factori precum normele sociale, valorile, încrederea și rețelele sociale.

Normele sociale sunt modele de comportament considerate adecvate într-o anumită comunitate - orașul Telenești. Valorile definesc ceea ce oamenii consideră important și ceea ce este apreciat într-o anumită cultură. Încrederea se referă la încrederea pe care oamenii o au în alte persoane, instituții și autorități. Rețelele sociale se referă la relațiile dintre oameni care pot aduce beneficii, cum ar fi informații, sprijin emoțional sau acces la resurse.

Capitalul social este important pentru dezvoltarea socială și economică, deoarece ajută la construirea încrederii, la coordonarea activităților și la consolidarea legăturilor sociale. Creșterea capitalului social într-o comunitate poate duce la îmbunătățirea economiei, la o mai bună funcționare a instituțiilor și la o mai mare stabilitate politică.

Procesul de elaborare în comun a Programului de revitalizare locală a orașului și implementarea ulterioară a acestuia nu reprezintă doar un plan de acțiune operațional pentru autoritățile orașului, ci și o dimensiune a dezvoltării capitalului social.

Capitalul social este alcătuit din mai multe elemente, printre care:

Angajamentul social - implicarea membrilor comunității în diferite activități, cum ar fi voluntariatul, lucrările sociale sau participarea în organizații neguvernamentale, cluburi sportive și organizații care susțin tradițiile și identitatea proprie;

Capitalul uman - adică cunoștințele, abilitățile și experiența membrilor comunității, care permit dezvoltarea socială și economică - și/sau disponibilitatea de a le dezvolta.

Acces la resurse - se referă la accesul la diverse resurse, obiecte culturale, sportive, biblioteci, educație, inclusiv pentru adulți, sănătate, locuință sau locuri de muncă (care au fost discutate în alte capitole ale acestei lucrări), care sunt importante pentru calitatea vieții membrilor comunității.

Rețele sociale - sunt relații între oameni care permit schimbul de informații, sprijin și beneficii;

Norme și valori sociale - adică modele de comportament acceptate în comunitate și valori generale importante pentru membrii săi;

Încrederea socială - între oameni, permite cooperarea și colaborarea în diferite domenii;

Cooperare și colaborare - adică abilitatea membrilor comunității de a lucra împreună și de a rezolva probleme într-un mod eficient și eficace. Toate aceste elemente sunt interconectate și se influențează reciproc. Capitalul social reprezintă un element important al dezvoltării sociale și economice, deoarece permite o colaborare eficientă și construirea încrederii între oameni.

Este important să subliniem că capitalul social este un element crucial în construirea și menținerea legăturilor sociale, iar acestea, la rândul lor, sunt fundamentale pentru funcționarea societății. Ele contribuie la creșterea sentimentului de apartenență la comunitate, la ajutorul reciproc și solidaritate, precum și la crearea unor relații interumane pozitive.

Ca rezultat, capitalul social poate contribui la construirea comunităților mai integrate, stabile și în dezvoltare, care sunt capabile să facă față eficient provocărilor și problemelor întâlnite în timpul evoluției lor.

Măsurarea nivelului capitalului social este dificilă, deoarece acesta este alcătuit din multe componente care sunt dificil de capturat într-o singură măsură. Există multe metode și indicatori care permit măsurarea nivelului capitalului social într-o societate sau în diferite aspecte ale acesteia.

Unul dintre indicatorii populari ai nivelului capitalului social este cunoscut sub numele de "Indicele Angajamentului Civic" (Civic Engagement Index). Acesta măsoară nivelul activității civice, cum ar fi participarea la alegeri, implicarea în organizații neguvernamentale, participarea la întâlniri și adunări publice etc.

Având în vedere cele de mai sus, această subsecțiune acordă o atenție deosebită următoarelor elemente (altele sunt abordate în alte subsecțiuni):

- implicarea comunității;
- capitalul uman;
- accesul la resurse.

II.1.5. ACTIVITĂȚI ALE ORGANIZAȚIILOR NEGUVERNAMENTALE

În orașul Telenești în anul 2022, au funcționat în total 10 organizații neguvernamentale.

După cum arată tabelul de mai sus, numărul organizațiilor neguvernamentale din Telenești este mic. Majoritatea - 7, operează în unitatea Centrului.

La 100 de locuitori, aceste valori sunt următoarele:

- Izvoaraș - 0,12;
- Școala profesională – 0,00;
- Teleneștii Vechi –0,00;

- Dealul Mare –0,13;
- Centru - 0,36;
- Zona industrial - 0,15.

Datele de mai sus înseamnă că, în afară de Centru, nu există astfel de organizații în alte unități sau există o singură organizație. Aceasta înseamnă, de asemenea, că există posibilități foarte limitate de utilizare a fondurilor de ajutor pentru activitățile desfășurate în oraș. Activitatea acestor organizații este insuficientă. Acest lucru se datorează, printre altele, din experiență limitată în utilizarea resurselor financiare pentru activități statutare. Este de remarcat faptul că această condiție înseamnă foarte puțină activitate socială a rezidenților. Prin urmare, ar trebui depuse eforturi pentru a mobiliza locuitorii să acționeze pentru mediul lor și să rezolve problemele care sunt la îndemâna lor.

Tabelul 8. Numărul de ONG-uri în Telenești date din anul 2022

Numărul unității.	Numărul de ONG-uri
Izvorăș	1
Școala profesională	0
Teleneștii Vechi	0
Dealul Mare	1
Centru	7
Zona industrială	1

Sursa: Elaborare proprie pe baza datelor de la Primăria Telenești

II.2.1. PARTICIPAREA LA VOT

În unitățile analitice analizate erau 2.937 de persoane cu drept de vot. Procentul teleneștenilor la alegerile din 2020 a variat de la 37,22% în Centru până la 51,60% în Teleneștii Vechi. Prin urmare, prezența rezidenților la aceste alegeri poate fi considerată scăzută, ceea ce este un semnal important pentru funcționarea democratică a societății.

Participarea la alegeri este una dintre sarcinile de bază ale unei societăți responsabile și conștiente de drepturile sale. Alegerile generale sunt un aspect important al vieții cetățenilor care nu trebuie subestimat. În acest proces sunt exprimate aspecte precum afilierea, interesul pentru știri, opiniile și responsabilitatea. Toți acești factori au un impact uriaș asupra modelării direcției pe care ar trebui să o urmeze orașul Telenești. Această responsabilitate revine în primul rând societății prin alegerea ei conștientă. Lipsa de implicare a cetățenilor în viața socială, manifestată prin neparticiparea la alegeri, poate avea consecințe negative pentru generațiile viitoare.

Oamenii nu votează din diverse motive: sunt mulțumiți de situația actuală, sunt angajați în alte activități, mai importante și mai antrenante, sau cred că politica funcționează corect, așa că nu are rost să renunțe la activități absorbante. Gândirea lui D. Riesman a fost considerată din cealaltă parte a legitimității, care poate fi numită „legitimite pasivă”. Ei bine, alegătorii, fără să meargă conștient la vot, acceptă situația existentă, iau alte acțiuni, mai importante și mai antrenante sau susțin că politica funcționează corect, așa că nu are rost să renunți la activități absorbante. Gândirea lui D. Riesman a fost considerată din cealaltă parte a legitimității, care poate fi numită „legitimite pasivă”. Numărul de persoane care votează și procentul de alegători în unitățile analitice individuale sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabelul 9. Prezența la vot în circumscripțiile electorale din Telenești - date din 2020

Nr secții	Număr de buletine de vot eliberate	Prezența la vot (%)
Izvorăș	362	44,75
Școala profesională	539	48,38

Teleneştii Vechi	387	51,60
Dealul Mare	643	43,77
Centru	719	37,22
Zona industrială	287	43,95

Sursa: Elaborare proprie pe baza datelor de la Primăria Teleneşti

II.2.2. CULTURĂ

Analiza datelor de citire indică un nivel foarte ridicat de utilizare de către rezidenţi a serviciilor bibliotecii. au fost luate în considerare „numărul de cititori activi ai bibliotecii (cel puțin un împrumut în ultimele 12 luni)” și „numărul de cititori activi ai bibliotecii (care utilizează activitățile permanente din bibliotecă)”. Ambii indicatori sunt foarte mari.

Aceasta înseamnă că oferta bibliotecii este atractivă și ar trebui depuse toate eforturile pentru a menține această situație, inclusiv prin completarea constantă a colecției de carte, digitalizarea acestora și organizarea de cursuri pentru diferite grupe de vârstă sau cu interese diferite.

Datele detaliate sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabelul 10. Activități ale Bibliotecilor Oraşului Teleneşti în anul 2022

Numărul unității.	Numărul de cititori active ai bibliotecii (cel puțin un împrumut în ultimele 12 luni)	Numărul de persoane care utilizează activitățile permanente din bibliotecă
Izvoaraș	565	480
Școala profesională	670	460
Teleneştii Vechi	690	413
Dealul Mare	950	494
Centru	910	705

Sursa: Elaborare proprie pe baza datelor de la Primăria Teleneşti

II.3. SFERA SPAȚIALĂ ȘI FUNCȚIONALĂ

II.3.1. LOCALIZAREA ȘI STRUCTURA SPAȚIAL-FUNCȚIONALĂ A ORAȘULUI

Orașul Telenești este situat în partea centrală a Republicii Moldova, pe malul drept al râului Ciulucul Mic. Din punct de vedere al verticalității, teritoriul se află în limitele punctelor de înălțime 48 – 150 m (sistemul Baltic). Cea mai potrivită pentru construcții este partea de luncă a r. Ciuluc și coasta ei de Est. Celelalte suprafețe sunt caracterizate de activitatea intensivă de alunecări de pământ. Lunca r. Ciuluc, în perioada puhoaielor de primăvară, deseori inundă 0.12% din teritoriul orașului.

Clima orașului Telenești este temperat-continentală. Verile sunt lungi și călduroase cu temperaturi medii de peste 30°C, iernile sunt sărace în precipitații, iar în ianuarie temperatura medie este în jur de -4°C.

Suprafața totală a orașului constituie 4 693,42 ha, pe care, conform datelor primăriei, la 2022, locuiesc 6727 de persoane. După numărul de locuitori, or. Telenești este al doilea cel mai mic oraș din Regiunea de Dezvoltare Centru, după Șoldănești. Conform datelor recensământului populației din 2014, structura etnică a populației în cadrul orașului este următoarea: 90,7% - moldoveni, 7,7 – români, 0,9 % - ucraineni, 0,5% - ruși, 0,1% - alte etnii.

Figura 2. Harta Raionului Telenеşti pe fundalul Republicii Moldova

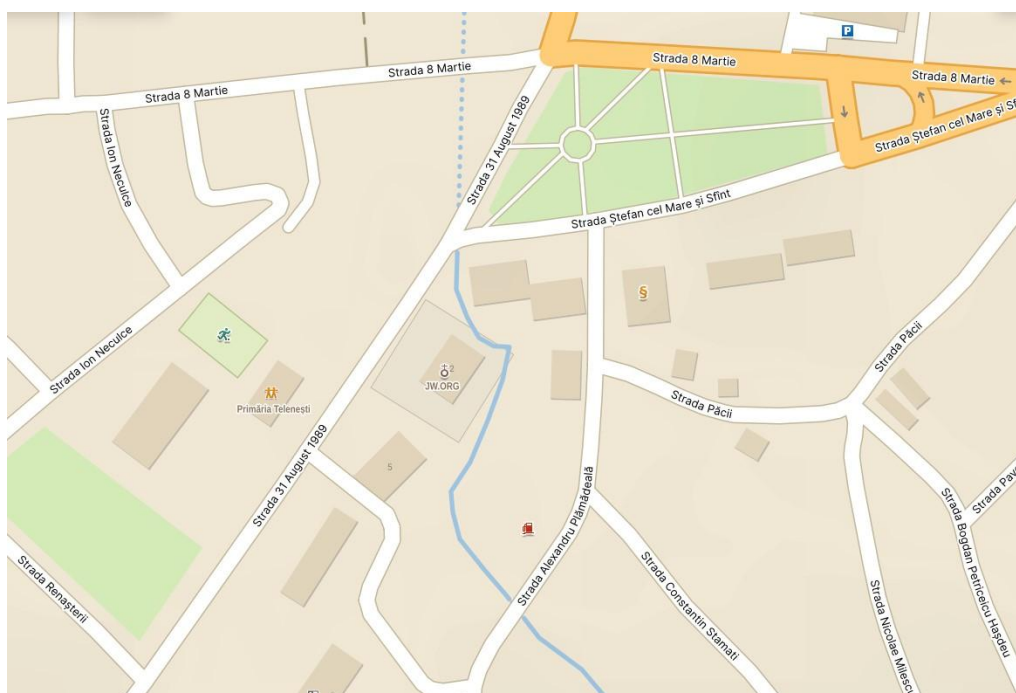
Sursa: https://it.m.wikipedia.org/wiki/File:Telenesti_in_Moldova.svg

Figura 3. Harta Raionului Telenеşti - limitele administrative ale Raionului

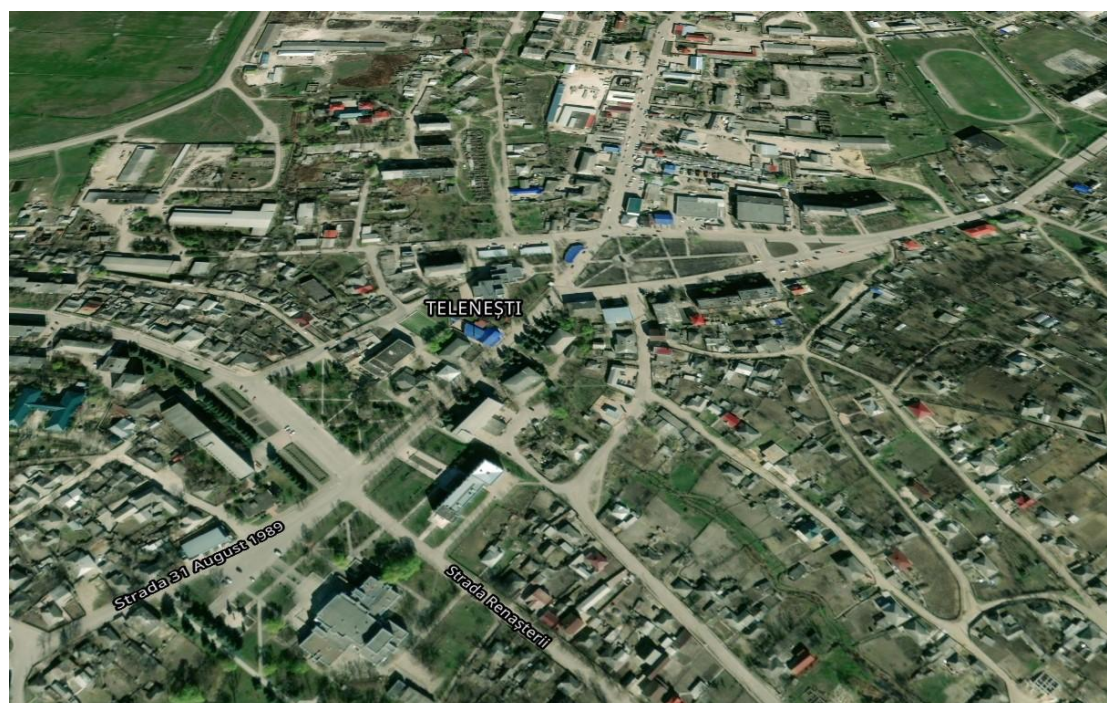
Sursa: [https://pl.mapy.cz/zakladni?q=Telene%C8%99ti%20\(%D0%A2%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%88%D1%82%D1%8C\)&source=osm&id=10607&ds=2&x=28.5316169&y=47.5694489&z=11](https://pl.mapy.cz/zakladni?q=Telene%C8%99ti%20(%D0%A2%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%88%D1%82%D1%8C)&source=osm&id=10607&ds=2&x=28.5316169&y=47.5694489&z=11)

Figura 4. Harta oraşului Teleneşti - centru administrativ

Sursa: <https://pl.mapy.cz/zakladni?q=Telene%C8%99ti%20primaria&source=coord&id=28.37933175265789%2C47.503223600917536&x=28.3659797&y=47.5036911&z=18>

Figura 5. Harta aeriană Oraşului Teleneşti

Sursa: <https://pl.mapy.cz/zakladni?m3d=1&height=617&yaw=0&pitch=-45&q=Telene%C8%99ti%20primaria&source=coord&id=28.37933175265789%2C47.503223600917536&x=28.3654749&y=47.5032829&z=17&base=ophoto>

II.3.2. SPAȚII PUBLICE

Spațiul public - este orice loc accesibil în mod general, de obicei gratuit, o zonă fizică sau non-fizică, în care orice individ poate să fie prezent. Este în mod obișnuit o zonă cu semnificație specială pentru satisfacerea nevoilor locuitorilor orașului, îmbunătățirea calității vieții și facilitarea interacțiunilor sociale, datorită amplasamentului și caracteristicilor sale funcționale-spațiale.

Exemple de spații publice includ drumuri și străzi, piețe urbane sau diverse clădiri și construcții accesibile în mod constant și care fac parte din proprietatea publică.

Pentru a clasifica un obiect în mod clar, s-a adoptat următoarea definiție simplificată: o clădire este o construcție care este solid legată de sol, separată de spațiu cu ajutorul pereților de construcție, având fundație și acoperiș. În schimb, o construcție este pur și simplu o construcție care nu este o clădire.

Spațiile publice includ, de asemenea, diverse forme de peisaj natural care sunt proprietatea statului, cum ar fi parcurile.

Una dintre formele de spații publice pot fi spațiile create în întregime artificial de către om, cum ar fi: spațiile deschise sau închise (în sens spațial sau în sensul disponibilității temporale) ale clădirilor de utilitate publică, precum pasajele din centrele comerciale, holurile cinematografele, gările, sălile de târguri, muzeele sau alte locuri puse la dispoziție publicului de către proprietar sau administrator într-un anumit interval de timp, cum ar fi parcajele private sau parcurile îngrădite.

Pe teritoriul orașului au fost identificate următoarele spații publice - tabel:

Tabelul 11. Suprafața spațiilor publice din fiecare parte/sector/cartier al orașului la sfârșitul anului 2022

Nr.unități	Suprafața spațiilor publice piețe etc. [ha]
Izvoaraș	0,92
Școala profesională	2,88
Teleneștii Vechi	3,37
Dealul Mare	2,4
Centru	5,4

Sursa: Studiu propriu pe baza datelor orașului Telenești

II.3.3. DRUMURI CARE URMEAZĂ SĂ FIE REPARATE

Lungimea drumurilor aparținând orașului, în unități analitice individuale, care necesită renovare (în km) este prezentată în tabelul de mai jos. Lungimea acestor secțiuni în unități individuale este similară. Un total de 17.625 km de drumuri necesită renovare.

La 100 de locuitori, acestea sunt valori destul de mari și variază de la 0,110 km (Centru) la 0,426 km (Zona industrială).

Renovarea/modernizarea tuturor drumurilor va necesita cheltuieli semnificative.

Cu toate acestea, trebuie amintit că infrastructura rutieră este una dintre cele mai importante componente ale funcționării zonelor urbanizate. Este baza pentru economia în curs de dezvoltare și nivelul de trai al locuitorilor orașului.

Tabelul 12. Lungimea drumurilor care urmează să fie reparate

Cartier	Unitatea de măsură	Lungimea drumurilor aflate în proprietatea comunei care au nevoie de reparații
Izvoaraș	m	2850
Școala profesională	m	3480
Teleneștii Vechi	m	3100
Dealul Mare	m	3290
Centru	m	2120
Zona industrială	m	2785

Sursa: Elaborare proprie pe baza datelor de la Primăria Telenești

Tabelul 13. Lungimea drumurilor care urmează să fie reparate

Cartier	Lungimea drumurilor care vor fi reparate în 2024 (în km) la 100 de locuitori
Izvoaraș	352,29
Școala profesională	312,39
Teleneștii Vechi	413,33
Dealul Mare	223,96
Centru	109,73
Zona industrială	426,49

Sursa: elaborare proprie

II.4. SFERA TEHNICĂ

II.4.1. INFRASTRUCTURA TEHNICĂ

Rețeaua de alimentare cu apă

Unitățile analitice de mai jos reprezintă numărul de gospodării individuale conectate la rețeaua de alimentare cu apă. Cu toate acestea, un indicator important este numărul de persoane care folosesc apă la 100 de locuitori. Aceste date sunt după cum urmează: Izvoaraș – 21,51; Școala profesională – 34,38; Teleneștii Vechi - 43,33; Dealul Mare - 31,04; Centru - 60,71; Zona industrială – 29,71.

Aceste date indică un nivel în general ridicat de alimentare cu apă în Centru, în timp ce în restul unităților mai puțin de jumătate din gospodării sunt conectate la rețea.

Tabelul 14. Numărul de locuințe/consumatori de apă în gospodării individuale din fiecare parte/sector/cartier al orașului la sfârșitul anului 2022

Nr.unități	Numărul de consumatori de apă în gospodăriile individuale
Izvoaraș	174
Școala profesională	383
Teleneștii Vechi	325
Dealul Mare	456
Centru	1173
Zona industrială	194

Sursa: Elaborare proprie pe baza datelor de la Primăria Telenești

Rețea de canalizare

În 2022, la Telenești, în zonele unităților analizate, 1.586 de persoane (din 6.727) au folosit sistemul de canalizare. Prin urmare, statistic, fiecare a patra persoană a folosit sistemul de canalizare. Cel mai înalt nivel de canalizare este în Centru, cel mai scăzut în Teleneștii Vechi. În comparație cu numărul de racorduri la rețeaua de alimentare cu apă, aceasta este o situație foarte nefavorabilă. Pentru protejarea mediului natural (în special a apelor subterane), va fi necesară dezvoltarea rapidă a rețelelor de canalizare și a stațiilor de epurare.

Tabelul 15. Numărul de conexiuni la rețeaua de canalizare în 2022

Nr.unității	Numărul de furnizori de canalizare în gospodăriile individuale
Izvoaraș	84
Școala profesională	296
Teleneștii Vechi	41
Dealul Mare	361
Centru	736
Zona industrială	68

Sursa: Elaborare proprie pe baza datelor de la Primăria Telenești

Tabelul 16. Numărul de conexiuni la rețeaua de canalizare în 2022 (la 100 de locuitori)

Cartier	Numărul de furnizori de canalizare în gospodăriile individuale (nr.)
Izvoaraș	10,38
Școala profesională	26,57
Teleneștii Vechi	5,47
Dealul Mare	24,57
Centru	38,10
Zona industrială	10,41

Sursa: elaborare proprie

Rețeaua de gaz

În 2022, gospodăriile din toate unitățile analitice au fost conectate la rețeaua de gaze (tabel de mai jos).

Tabelul 17. Numărul de conexiuni la rețeaua de gaze – 2022

Nr. unității	Numărul de clădiri conectate la rețeaua de gaze naturale
Izvoaraș	112
Școala profesională	225
Teleneștii Vechi	221
Dealul Mare	450
Centru	635
Zona industrială	125

La 100 de locuitori, numărul clădirilor racordate la reţeaua de gaze este următorul:

- Izvoraş - 13,84;
- Şcoala profesională - 20,20;
- Teleneştii Vechi - 29,47;
- Dealul Mare - 30,63;
- Centru - 32,87;
- Zona industrială - 19,14.

Aceste date indică un nivel destul de scăzut al consumului de gaz. Utilizarea altor combustibili fosili, în special în scopuri de încălzire au un impact foarte negativ asupra mediului. Valorile indicatorului pentru oraş şi unităţile individuale nu s-au schimbat din 2020.

II.5. SFERA ECONOMICĂ

II.5.1. ENTITĂŢI ECONOMICE

În 2022, în oraş au funcţionat 342 de entităţi de afaceri şi 6 entităţi de stat.

Marea majoritate a companiilor operează în zona Centrului - 329 de companii, adică 17,03 la 100 de persoane. În restul unităţilor, numărul de companii este foarte mic şi este următorul:

- Izvoraş - 0,25;
- Şcoala profesională - 0,45;
- Teleneştii Vechi - 0,13;
- Dealul Mare - 0,07;
- Zona industrială - 0,61.

Aceste date indică un nivel scăzut de antreprenoriat în rândul rezidenţilor şi/sau condiţii nefavorabile pentru derularea unei afaceri în unităţile din afara Centrului. Cel mai adesea, motivul acestei situaţii este lipsa fondurilor proprii pentru a începe o afacere şi cererea foarte limitată, în special pentru serviciile casnice, care în ţările dezvoltate oferă cele mai mari oportunităţi de dezvoltare pentru întreprinderile mici, de familie.

Tabelul 18. Numărul entităţilor economice naţionale şi al contribuabililor care îşi desfăşoară activitatea în fiecare parte/district/cartier al oraşului la sfârşitul anului 2022

Unitate analitică	Contribuabili care desfăşoară activităţi independente - întreprinzători privaţi
Izvoraş	2
Şcoala profesională	5
Teleneştii Vechi	1
Dealul Mare	1
Centru	329
Zona industrială	4

Sursa: Elaborare proprie pe baza datelor din oraşul Teleneşti

II.6. SFERA MEDIULUI

II.6.1. SISTEMUL DE GESTIONARE A DEȘEURILOR SOLIDE

Un cetățean european mediu produce chiar și 315 kg de gunoi anual. Aceasta include în medie 66 de sticle de plastic, 60 kg de hârtie și 50 de cutii de conserve. Avem o obsesie pentru ambalare. Până la 250 kg - atât cântăresc în medie ambalajele pe care fiecare dintre noi le aduce acasă într-un an. Ca rezultat, deșeurile devin o problemă tot mai mare pentru mediu. Multe dintre aceste deșeuri nu ajung acolo unde ar trebui. De exemplu, o sticlă de plastic aruncată în pădure se va descompune chiar și după 1000 de ani, o pungă de plastic necesită între 100 și 450 de ani, gumă de mestecat va dispărea după 5 ani, iar o tavă de polistiren pentru alimente va persista timp de 500 de ani.

S-a presupus, de asemenea, că, dacă consumul de plastic continuă într-un ritm constant, în 2025 vor exista 3 tone de pește la fiecare tonă de plastic în oceane, iar până în 2050 plasticul va cântări mai mult decât peștele. Și tocmai scara la care producem deșeuri și riscurile globale care rezultă din aceasta au făcut necesară gestionarea deșeurilor și a materiilor prime pe care le conțin. Aceasta este singura modalitate de a face față amenințării cauzate de deșeuri la adresa mediului, a climei și a viitorului generațiilor viitoare.

Deșeurile pot fi găsite peste tot, din păcate, inclusiv în orașul Telenești. Prin urmare, este atât de importantă o evaluare, chiar și succintă, a sistemului de gestionare a deșeurilor din oraș. ***În orașul Telenești serviciile de salubritate sunt prestate de Întreprinderea Municipală Serviciul de salubritate. La 1 ianuarie 2023 Serviciul dispunea de 21,0 unități de personal, are în dotare 2 mașini, 3 tractoare, 123 platforme și 433 containere de colectare a deșeurilor. Serviciul acoperă 98% din gospodăriile casnice și apartamente. Potențialul tehnic și de personal existent la întreprindere oferă oportunități reale pentru dezvoltarea serviciului astfel încât să acopere întreaga localitate cât și să se extindă și în localitățile din zona adiacentă.***

II.7. REZULTATELE ATELIERULUI DE DIAGNOZĂ

La data de 02.05.2023 a avut loc un workshop diagnostic, având ca scop identificarea zonelor problematice și indicarea principalelor probleme care apar în acestea.

În cadrul workshop-ului, participanților li s-a prezentat tema revitalizării și au fost prezentate definițiile de bază. Următorul pas al workshop-ului a constat în prezentarea rezultatelor preliminare ale analizei diagnostice. După prezentare, participanții, grupați, au identificat zonele problematice.

✓ În sfera socială:

- creșterea depopulării - procesul de depopulare a zonei regiunii - scăderea permanentă a populației (nivel ridicat de emigrare; scăderea ratei natalității; plecarea (emigrarea) persoanelor cu studii, în special a tinerilor);
- nivel ridicat de șomaj (salarii mici, care nu îi motivează pe oameni să se angajeze, calificările scăzute ale unei mari părți a forței de muncă (percepția larg răspândită a șomajului ca fiind "lipsa dorinței de a se angaja într-un loc de muncă remunerat", care rezultă doar din lene));
- procent mare de persoane expuse riscului de sărăcie - creșterea inegalităților de venituri, în special pentru cei cu pensii mici și salarii minime, servicii comunale costisitoare (apă, canalizare, gaze, transport);
- creșterea problemelor de trai, ceea ce duce la indiferență, descurajare și pasivitate în rândul locuitorilor - număr tot mai mare de persoane care au nevoie de prestații de asistență socială;
- pierderea patrimoniului cultural al zonei;
- lipsa de interes a majorității locuitorilor de a participa la viața culturală și socială a orașului/regiunii;
- apariția unor amenințări legate de vandalizarea proprietății publice, de tulburarea ordinii publice;
- ruperea legăturilor de familie, care are ca rezultat, printre altele, o reducere a nivelului de educație, schimbări sociale progresive care afectează în mod negativ funcționarea

mediilor de bază ale vieții și dezvoltării umane, inclusiv a familiei devalorizarea progresivă a valorilor familiei;

- performanțele școlare slabe ale copiilor proveniți din familii disfuncționale;
- creșterea delincvenței juvenile din cauza nivelului scăzut de educație, a părinților care pleacă în străinătate și a copiilor și tinerilor care sunt lăsați să se descurce singuri;
- emigrarea părinților cu scopul de a câștiga bani, ceea ce duce la desființarea funcțiilor de bază ale familiei, cum ar fi asigurarea continuității procesului de socializare, susținerea emoțională a copilului și transmiterea culturală;
- dependența digitală din ce în ce mai mare a tinerilor ca o problemă psihosocială în creștere;
- participare socială/civică foarte scăzută - participarea scăzută a locuitorilor la viața publică a zonei lor;
- nivelul scăzut/calitatea scăzută a predării în școli (numărul insuficient de specialiști în diverse domenii, de ex. profesori);
- lipsa interesului copiilor de a participa la activități extrascolare;
- Insuficiența activității extracurriculare, infrastructurii sportive pentru copii și tineri;
- îmbătrânirea populației, singurătatea - un grup din ce în ce mai mare de persoane în vârstă și singure care au nevoie de îngrijire și asistență;
- lipsa unui (unor) centru(e) de îngrijire (de ex. cantina socială, spalatorie socială) pentru persoanele în vârstă;
- acces foarte limitat la reabilitare pentru locuitori, lipsa în oras;
- o gamă limitată de activități sportive și de agrement;
- lipsa unui centru de dezvoltare pentru tineret (cursuri profesionale, activități cu psihologul, activități de dezvoltare personală)
- număr mare de persoane dependente de substanțe interzise
- starea de sănătate nesatisfăcătoare a unor locuitori (lipsa de medici specialiști, lipsa de echipamente medicale moderne în unitățile de asistență medicală).

✓ În sfera mediului:

- calitatea scăzută a apei potabile;
- rata ridicată și defectată a rețelelor de aprovizionare cu apă și a bazinului de acumulare de apă potabilă.
- poluare persistentă și ridicată a aerului, în special iarna - arderea gunoaielor, creșterea traficului de vehicule/transport (învechit); obiceiul prost de a arde cauciucurile mașinilor la sărbătorile de Paște;
- creșterea poluării solurilor, prin eroziune (vânt, ploi) inclusiv a terenurilor agricole;
- poluarea mediului înconjurător cu deșeuri (depozite ilegale de gunoi) - reticența locuitorilor de a semna contracte de colectare a gunoierului;
- rata ridicată de defectare a rețelei de canalizare;
- lipsa rețelei de canalizare în regiunea Teleneștiul Vechi
- un nivel foarte scăzut de utilizare a surselor de energie regenerabilă, atât în instalațiile publice, cât și în clădirile individuale;
- gradul scăzut de conștientizare a problemelor de mediu în rândul locuitorilor;
- biomasa disponibilă neutilizată în scopuri energetice.

✓ În sfera spațial-funcțională:

- rețele de alimentare cu apă și de canalizare insuficient dezvoltate;
- o bază insuficientă de vehicule specializate: camioane de gunoi, cisterne de gunoi,
- lipsa accesului de la parter și a accesului la toate etajele pentru persoanele cu dizabilități în clădirile publice;
- spații publice slab dezvoltate pentru activitate fizică și recreere)
- numărul insuficient și standardul necorespunzător de locuri de parcare în zonele publice pentru mașini și biciclete (numărul insuficient de locuri de parcare lângă blocurile de locuințe;
- amenajare insuficientă (trotuare, locuri de joacă);
- probleme de curățenie și estetică a locurilor publice;
- lipsa unui transport public organizat în oraș și a legăturilor cu satele din jur;
- calitatea nesatisfăcătoare a serviciilor medicale.

✓ În sfera tehnică:

- starea tehnică precară a blocurilor de locuințe - în special a acoperişurilor și a subsolurilor, deficiențe de izolare termică în blocurile de locuințe și în casele particulare, estetica slabă a fațadelor din blocuri locative- lipsa unor organizații de gestionare rațională în majoritatea blocurilor de locuințe (de exemplu, comunitățile de locatari) (un singur bloc cu asociație de locatari);
 - starea tehnică precară a majorității clădirilor istorice;
 - starea precară a majorității clădirilor publice (lipsa izolației termice în majoritatea clădirilor publice, instalații sanitare, de apă și canalizare, electrice învechite);
 - clădire nefolosită/ neutilizată: trei clădiri nefolosite de lângă grădinița Guguță (starea tehnică precară), Conacul Boieresc (fosta școală auxiliară), a bazei turistice;
 - clădiri nefinisate: construcția și echiparea nefinisată a complexului sportiv, clădirea de pe strada Donici.
- ✓ în sfera economică:
- starea economică precară și competitivitatea întreprinderilor locale;
 - instituții ale mediului de afaceri slab dezvoltată (aceasta include: organizații antreprenoriale, consultanță de afaceri necomercială, lipsa incubatoarelor de afaceri, inițiative de grup);
 - lipsa de cursuri și de formare în domeniul antreprenoriatului;
 - structura nefavorabilă a activității economice - predominanța comerțului,
 - cerere scăzută la servicii (servicii scumpe) și lipsa serviciilor de ex.spălătorie de covoare, restaurant, hotel etc.;
 - lipsa unităților industriale mari și mijlocii;
 - fenomenul "munca la negru";
 - lipsa de motivație a tinerilor pentru a deveni antreprenori.

II.8. DELIMITAREA ZONELOR DEGRADATE

II.8.1. DELIMITAREA ZONEI DEGRADATE

O **zonă degradată** este o zonă a orașului care se află într-o stare de criză din cauza concentrării fenomenelor sociale negative (cum ar fi șomajul, sărăcia, criminalitatea, nivelul scăzut de educație etc.) și în care apare cel puțin un fenomen negativ economic, de mediu, spațial-funcțional sau tehnic.

În schimb, o **zonă de revitalizare** este considerată o zonă a orașului care se caracterizează printr-o concentrare specială a fenomenelor negative și, datorită importanței sale semnificative pentru dezvoltarea locală, orașul inițiază procesul de revitalizare.

Delimitarea zonei degradate s-a realizat pe baza identificării indicatorilor care sunt mai puțin favorabili decât media pentru oraș.

Conform Instrucțiunilor pentru pregătirea programelor de revitalizare, a fost identificată o zonă degradată în care există probleme în domeniul social și, de asemenea, în domeniile spațial-funcționale, economice și de mediu. Ca atare, în primul rând au fost luate în considerare indicatorii care vizează toate aceste domenii, respective.

II.8.2. EXTINDEREA SPAȚIALĂ A ZONEI DEGRADATE

Desemnarea zonelor degradate s-a făcut pe baza datelor cuprinse în subsecţiunea anterioară II.8.1. Delimitarea zonei degradate. Aceste zone sunt:

- unitatea analitică Teleneştii Vechi şi Şcoala profesională aceasta este o zonă cu o populaţie de 2583 persoane, ceea ce reprezintă 38,4% din populaţia totală a oraşului.

Suprafaţa zonei degradate este de 25% din suprafaţa oraşului.

Figura 6. Întinderea spațială a zonei degradate

Sursa: lucrare proprie – OpenStreetMap primăria

II.8.3. ÎNTINDEREA SPAȚIALĂ A ZONEI DE REVITALIZARE

Datorită acumulării celei mai mari cantități de fenomene negative în sfera socială, se delimitează o zonă de revitalizare care include unitatea analitică nr. 2,3. Este o zonă în care sunt amplasate cele mai importante dotări publice.

Această zonă reprezintă centrul socio-economic al orașului, având un mare potențial de dezvoltare. În definirea zonei de revitalizare, s-au luat în considerare, de asemenea, scala și caracterul nevoilor de revitalizare, precum și părțile interesate (prin termenul "părți interesate" se înțeleg persoanele sau entitățile care pot influența sau fi afectate de anumite decizii sau acțiuni).

Cu alte cuvinte, sunt persoane, comunități, organizații sau instituții care beneficiază sau suferă consecințele realizării obiectivelor stabilite de oraș, către care vor fi îndreptate acțiunile de revitalizare. Zona este locuită de 1114 persoane, reprezentând 16,56% din populația totală a orașului. Suprafața zonei este de 15% din întregul oraș.

Figura 7. Întinderea spațială a zonei de revitalizare

Sursa: lucrare proprie – OpenStreetMap primer

Zona identificată pentru revitalizare se întinde pe o suprafață de adică 15,00% din suprafața orașului și este locuită de 1114 persoane, adică 16,56% din populația totală a orașului.

Această prezentare oferă indicatorii pentru zona de revitalizare, cu indicatori din următoarele categorii:

ÎN SFERA SOCIAL

- 1) Dinamica schimbării populației în ultimii 3-5 ani
- 2) Rata de dependență demografică
- 3) Raportul de dependență demografică - dinamica schimbărilor din ultimii 3-5 ani
- 4) Numărul de șomeri la 1.000 de locuitori
- 5) Numărul de șomeri la 1.000 de locuitori - dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani
- 6) Numărul de șomeri de lungă durată la 1.000 de locuitori
- 7) Numărul de șomeri de lungă durată la 1.000 de locuitori - dinamica schimbărilor în ultimii
- 8) Numărul de șomeri fără studii medii la 1.000 de locuitori
- 9) Numărul de șomeri fără studii medii la 1.000 de locuitori - dinamica schimbărilor în ultimii 3-5 ani
- 10) Numărul de cereri pentru primul copil la 1.000 de locuitori
- 11) Numărul de persoane care beneficiază de prestații sociale la 1.000 de locuitori
- 12) Numărul de persoane care utilizează prestații sociale la 1000 de locuitori - dinamica schimbărilor în ultimii 3-5 ani
- 13) Numărul de persoane care beneficiază de prestații sociale la 1.000 de locuitori Motivul șomajului la 1.000 de locuitori

- 14) Numărul de persoane care beneficiază de ajutoare sociale la 1.000 de locuitori motivul șomajului schimbarea dinamicii în ultimii 3-5 ani
- 15) Numărul de persoane care utilizează prestații de asistență socială la 1.000 de locuitori Motivul handicapului în 2016 la 1.000 de locuitori
- 16) Numărul de persoane care utilizează prestații sociale la 1.000 de locuitori motiv de handicap rata de variație în ultimii 3-5 ani
- 17) Numărul de persoane care utilizează prestații sociale la 1.000 de locuitori Motivul bolii de lungă durată la 1.000 de locuitori
- 18) Numărul de persoane care beneficiază de prestații sociale la 1.000 de locuitori motiv de boală de lungă durată rata de variație în ultimii 3-5 ani
- 19) Numărul de infracțiuni la 1.000 de locuitori
- 20) Numărul de infracțiuni la 1.000 de locuitori rata de schimbare în ultimii 3-5 ani
- 21) Numărul de fraude la 1.000 de locuitori
- 22) Numărul de furturi la 1.000 de locuitori
- 23) Numărul de arestări pentru conducere sub influența alcoolului la 1.000 de locuitori
- 24) Numărul de accidente rutiere la 1.000 de locuitori
- 25) Pagube materiale la 1.000 de locuitori
- 26) Numărul de sustrageri de bunuri la 1.000 de locuitori
- 27) Numărul de organizații neguvernamentale la 1.000 de locuitori
- 28) Numărul de organizații neguvernamentale la 1.000 de locuitori - dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani
- 29) Numărul de cititori la 100 de locuitori
- 30) Numărul de cititori la 100 de locuitori - dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani
- 31) Numărul de participanți la activitățile regulate ale bibliotecii la 100 de locuitori
- 32) Numărul de participanți la activitățile permanente din centrul comunitar la 100 de locuitori
- 33) Cluburi sportive sub formă de asociații ale căror statute nu prevăd o activitate economică la 1.000 de locuitori
- 34) Numărul de asociații obișnuite înregistrate în oraș la 1.000 de locuitori

ÎN SFERA SPAȚIALĂ ȘI FUNCȚIONALĂ:

- 1) Dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani - lungimea drumurilor de reparat (km).

ÎN DOMENIUL TEHNIC ȘI MEDIULUI:

- 1) Numărul de clădiri conectate la sistemul de canalizare la 100 de locuitori
- 2) Numărul de clădiri conectate la sistemul de canalizare la 100 de locuitori - rata de schimbare în ultimii 3-5 ani
- 3) Numărul de clădiri conectate la rețeaua de gaze la 100 de locuitori
- 4) Numărul clădirilor conectate la rețeaua de gaze naturale la 100 de locuitori - dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani
- 5) Procentul clădirilor rezidențiale locuite construite înainte de 1989 în numărul total de clădiri

ÎN DOMENIUL ECONOMIC

- 1) Numărul de entități înregistrate - statistic (BNS) la 100 de locuitori

- 2) Dinamica modificării în ultimii 3-5 ani a numărului de entități înregistrate - statistic (BNS) la 100 locuitori
- 3) Venitul mediu pentru o persoană care nu are o afacere
- 4) Venitul mediu pentru o persoană care desfășoară o activitate independent
- 5) Dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani a indicatorului Venitul mediu pentru o persoană fără activitate profesională
- 6) Dinamica schimbării în ultimii 3-5 ani a venitului mediu al unui antreprenor

II.9. DIAGNOSTIC APROFUNDAT AL ZONEI DE REVITALIZARE

Pentru zona de revitalizare desemnată a fost efectuată o analiză aprofundată în domeniile social, spațial-funcțional, economic, tehnic și de mediu. Diagnosticul aprofundat va arăta imaginea reală a stărilor de criză existente în zona de revitalizare desemnată.

SFERA SOCIALĂ	
Fenomenul	Indicator
Activități sociale și culturale	Numărul de ONG-uri la 100 de locuitori = 0,00
	Prezența la vot la ultimele alegeri locale 2021 = 48,38
	Numărul de participanți la activitățile permanente din cadrul Casei de cultură la 100 de locuitori = 1,35
	Numărul de cititori activi ai bibliotecii (cel puțin un împrumut în ultimele 12 luni) la 100 de locuitori = 60,14
Șomaj	Numărul de șomeri la 100 de locuitori = 0,45
	Șomeri de lungă durată (peste 12 luni) la 100 de locuitori = 0,01
	Numărul de șomeri fără studii medii la 100 de locuitori = 0,01
Sărăcie	Numărul de persoane care beneficiază de ajutor social din cauza sărăciei la 100 de locuitori = 0,52
	Numărul de persoane care beneficiază de ajutor social din cauza șomajului la 100 de locuitori = 0,27
	Numărul de persoane care beneficiază de ajutor social din cauza dizabilității la 100 de locuitori = 1,09
	Numărul de persoane care beneficiază de ajutor social din cauza bolii la 100 de locuitori = 0,21
	Numărul de persoane care beneficiază de ajutor social din aspectul legat de îngrijire și educație la 100 de locuitori = 0,07
	Numărul de persoane care beneficiază de ajutor social din cauza alcoolismului, dependenței de droguri la 100 locuitori = 0
Securitate	Numărul de infracțiuni la 100 de locuitori = 0,81

SFERA SPAȚIALĂ ȘI FUNCȚIONALĂ	
Fenomenul	Indicator
Utilizarea terenurilor	Suprafața spațiilor publice (în ha la 100 de locuitori) = 0,26
SFERA MEDIULUI	
Degradarea mediului	Numărul de gospodării conectate la rețeaua de gaze la 100 de locuitori = 20,20
SFERA TEHNICĂ	
Infrastructura tehnică	Lungimea drumurilor din proprietatea orașului care au nevoie de reparații (în km) la 100 de locuitori = 0,312km
	Numărul de gospodării conectate la sistemul de alimentare cu apă la 100 de locuitori = 34,38
	Numărul de gospodării conectate la o rețea de canalizare sau care dispun de o stație de epurare menajeră la 100 de locuitori = 26,57
SFERA ECONOMICĂ	
Antreprenariat	Numărul de întreprinderi la 100 de locuitori = 0,45

Sursa: elaborare proprie

Pentru delimitarea zonei de degradare/revitalizare s-a presupus că:

- în sfera socială, 50% din indicatorii analizați trebuie să fie negativi în raport cu valorile pentru întregul oraș,
- în celelalte sfere, trebuie să existe o degradare de cel puțin 50%. Indicatorii sunt sintetizați în tabelul de mai jos.

Zona analitică	Sfera socială	Sfera spațială și funcțională	Sfera mediului	Sfera tehnică	Sfera economică	Total
Izvoaraș	4	1	1	3	1	10
Școala profesională	7	1	0	3	1	12
Teleneștii Vechi	8	1	0	1	1	11
Dealul Mare	1	0	1	1	1	4
Centru	4	1	0	1	0	6
Zona industrială	3	0	1	3	1	8

Sursa: elaborare proprie

III. DESCRIEREA VIZIUNII ASUPRA ZONEI DUPĂ REVITALIZARE

Viziunea prezintă o imagine dorită a realității, care ar trebui să fie atinsă prin implementarea acțiunilor stabilite în Planul de Revitalizare Local (PRL). Este o descriere a aspectului viitor al zonei de revitalizare, având în vedere condițiile favorabile. Viziunea reprezintă o „fotografie” cât mai detaliată a stării și situației zonei de revitalizare în anul 2023. Este o concepție care ar trebui să fie motivantă, formulată în mod pozitiv, luând în considerare condițiile locale. Aceasta are o orientare proiectivă, indicând astfel direcția generală a dezvoltării acesteia.

Viziunea zonei de revitalizare a Oraşului Telenesti este:

Zona de revitalizare a Oraşului Telenesti:

- un spațiu prietenos cu o comunitate tânără și plină de energie, deschisă, cu o prezență reprezentativă, modernă și ecologică,***
- un spațiu care inspiră la îngrijirea comună a armoniei între modernitate și grija față de mediul înconjurător,***
- un cămin în care emigranții se întorc datorită inovației sale și a condițiilor bune de trai și de muncă pentru cei pentru care protejarea mediului și a resurselor culturale pentru generațiile viitoare este o prioritate.***

Viziunea prezentată se referă la nevoile diagnosticate ale locuitorilor din zona de revitalizare. Aceasta răspunde problemelor descrise în diagnostic și indicate în analiza aprofundată a zonei de revitalizare. Este un răspuns la modul în care locuitorii ar dori să vadă orașul după activitățile de revitalizare desfășurate. Cheiunea cheie este echilibrarea fenomenelor de criză și utilizarea potențialului zonei de revitalizare pentru a îmbunătăți calitatea vieții locuitorilor.

IV. OBIECTIVE DE REVITALIZARE ȘI LINIILE DE ACȚIUNE CORESPUNZĂTOARE PENTRU ELIMINAREA SAU REDUCEREA FENOMENELOR NEGATIVE

Viziunea prezintă starea dorită a zonelor de revitalizare în viitor. Pentru a o realiza, este necesar să se stabilească obiectivele de revitalizare care vor ghida acțiunile întreprinse. Structura presupusă a rezultatelor PRL este prezentată mai jos.

Figura 8. Structura rezultatelor PRL

Sursa: elaborare proprie

Obiectivul general al revitalizării:

Îmbunătățirea condițiilor spațiale, funcționale și tehnice în zona de revitalizare a Orașului Telenеști, în scopul creării unui loc atractiv pentru viață și muncă pentru o comunitate integrată, activă social, cultural și profesional.

Obiectivul principal stabilit orientează procesul de scoatere a zonei de revitalizare dintr-o stare de criză. Acesta rezultă din problemele și nevoile de revitalizare identificate și ar trebui să contribuie la regenerare și revigorare în subzonele de revitalizare. Ar trebui să fie realizat în colaborare cu toți cei implicați în Planul de Revitalizare Locală (PRL).

Părțile interesate ale PRL includ:

- Locuitorii zonei de revitalizare, proprietarii, utilizatorii și chiriașii deținători de proprietăți și entitățile care gestionează proprietățile situate în această zonă, inclusiv cooperativele de locuințe și asociațiile de proprietari,
- Alți locuitori ai orașului Telenеști,

- Entitățile care desfășoară sau intenționează să desfășoare activități economice în zona orașului,
- Entitățile care desfășoară sau intenționează să desfășoare activități sociale în zona orașului, inclusiv organizațiile neguvernamentale și grupurile informale,
- Unitățile de auto-guvernare teritorială și entitățile lor organizatorice,
- Organele puterii publice.

Obiectivele revitalizării indică rezultate de importanță cheie și o perspectivă pe termen lung. Ele orientează acțiunile menite să scoată zona de revitalizare din starea de criză și, în consecință, să îmbunătățească situația acesteia, având un impact asupra întregului oraș. Detalierea obiectivelor strategice constă în obiective operaționale și direcțiile de acțiune atribuite acestora.

Obiectivele operaționale indică modul de atingere a obiectivelor strategice în ceea ce privește activitățile specifice necesare pentru a scoate zona de revitalizare din situația de criză.

Proiectele de revitalizare se referă la problemele identificate în fazele de diagnosticare și aprofundare a acestora, precum și la potențialele zone de revitalizare. Ele se concentrează pe prioritățile de revitalizare, cum ar fi îmbunătățirea condițiilor și calității vieții locuitorilor prin acțiuni integrate în subsistemele: social, spațio-funcțional și economic.

Obiectivele stabilite în fiecare subsistem au fost prezentate în tabelul de mai jos.

Tabelul 19. Structura obiectivelor strategice și operaționale pe subsisteme

Subsistemul	Obiective strategice	Obiective operaționale
Social	1. Comunitatea locală activă.	1.1. Activarea profesională a locuitorilor și reducerea fenomenului sărăciei.
		1.2. Asigurarea unei game largi de sprijin pentru persoanele social vulnerabile.
		1.3. Creșterea implicării sociale a locuitorilor și participarea acestora la activități culturale și sportive.
		1.4. Îmbunătățirea calității învățământului în școli și creșterea oportunităților de dezvoltare pentru copii și tineri.
		1.5. Reducerea apariției atitudinilor negative în rândul tinerilor.
Spațial-funcțional și tehnic	2. Îmbunătățirea stării dezvoltării domeniului tehnic și a funcționalității spațiului public.	2.1. Îmbunătățirea esteticii, amenajării și accesibilității spațiilor publice.
		2.2. Îmbunătățirea stării dezvoltării infrastructurii sociale, rezidențiale și sportivo-recreaționale.
		2.3. Îmbunătățirea stării dezvoltării infrastructurii tehnice.
Mediului	3. Îmbunătățirea stării de curățenie a mediului înconjurător.	3.1. Creșterea preocupării locuitorilor și antreprenorilor în ceea ce privește protejarea mediului înconjurător.
		3.2. Creșterea utilizării tehnologiilor prietenoase cu mediul înconjurător.
Economic	4. Reducerea fenomenelor negative în zona de revitalizare din Telenesti prin activizarea economică a comunității locale.	4.1. Creșterea antreprenoriatului locuitorilor.
		4.2. Creșterea atractivității economice a zonei.

Sursa: elaborare proprie

Programul de revitalizare locală stabilește 4 obiective strategice în patru subsisteme. Obiectivele se concentrează pe nivelarea fenomenelor de criză diagnosticate și pe consolidarea potențialelor existente.

Subsistemul social

Aspectul social este prioritar în procesul de desfășurare a revitalizării, motiv pentru care este extrem de important să fie inclus în toate obiectivele stabilite, care vor servi la atingerea viziunii formulate pentru zona după finalizarea procesului de revitalizare. Obiectivele în cadrul subsistemului social se concentrează asupra îmbunătățirii celui mai important potențial al zonei, și anume potențialul uman, care constituie un capital determinant pentru modul în care funcționează comunitatea respectivă. Celelalte obiective care duc la realizarea viziunii includ activizarea rezidenților: socială, culturală, sportivă-recreativă și profesională (inclusiv antreprenorială), precum și, foarte important, creșterea nivelului de integrare între diferitele grupuri sociale, în special integrarea intergenerațională.

Tabelul 20. Orientări și fenomene și potențiale de criză atribuite obiectivului strategic 1

Obiectivul strategic 1.: Comunitatea locală activă.	
Obiectivul operațional 1.1: Activarea profesională a locuitorilor și reducerea fenomenului sărăciei.	
Directiile de actiune	1.1.1. Atragerea investitiilor și deschiderea locurilor de muncă noi 1.1.2. Deschiderea centrului de consultare și informare. 1.1.3. Lărgirea accesului pentru informarea programelor pentru finanțarea antreprenorilor 1.1.4. Deschiderea și administrarea platformei Crowdfunding 1.1.5. Organizarea activităților educaționale cu scopul recalcificării și perfecționării.
Legătura cu fenomenele de criză	– creșterea depopulării - procesul de depopulare a zonei regiunii - scăderea permanentă a populației (nivel ridicat de emigrare; scăderea ratei natalității; plecarea (emigrarea) persoanelor cu studii, în special a tinerilor); – nivel ridicat de șomaj (salarii mici, care nu îi motivează pe oameni să se angajeze, calificările scăzute ale unei mari părți a forței de muncă (percepția larg răspândită a șomajului ca fiind "lipsa dorinței de a se angaja într-un loc de muncă remunerat", care rezultă doar din lene)); – procent mare de persoane expuse riscului de sărăcie - creșterea inegalităților de venituri, în special pentru cei cu pensii mici și salarii minime, servicii comunale costisitoare (apă, canalizare, gaze, transport); – creșterea problemelor de trai, ceea ce duce la indiferență, descurajare și pasivitate în rândul locuitorilor - număr tot mai mare de persoane care au nevoie de prestații de asistență socială.
Legătura cu potențialele	+ experiența în colaborarea autorităților locale cu organizațiile de sticlă și participarea la diverse proiecte de dezvoltare; + interesul unei părți a tinerilor pentru demararea activităților economice, + activitatea autorităților locale în participarea la proiecte de dezvoltare.
Obiectivul operațional 1.2: Asigurarea unei game largi de sprijin pentru persoanele social vulnerabile.	
Directiile de actiune	1.2.1. Inițierea și suportul voluntariatului 1.2.2. Conlucrarea cu biserica, oamenii înstăriți, organizații neguvernamentale cu scopul dezvoltării voluntariatului. 1.2.3 Deschiderea și administrarea centrului social (magazin social, cantină, spălătorie, centrul de reabilitare, farmacii sociale ș.a).
Legătura cu fenomenele de criză	– creșterea problemelor de trai, ceea ce duce la indiferență, descurajare și pasivitate în rândul locuitorilor - număr tot mai mare de persoane care au nevoie de prestații de asistență socială;

	– Insuficienta activități extracurriculare, infrastructurii sportive pentru copii și tineri; – Îmbătrânirea populației, singurătatea - un grup din ce în ce mai mare de persoane în vârstă și singure care au nevoie de îngrijire și asistență; – număr mare de persoane dependente de substanțe interzise.
Legătura cu potențialele	+ activitatea autorităților locale; + experiența serviciilor locale în îngrijirea socială.
Obiectivul operațional 1.3: Creșterea implicării sociale a locuitorilor și participarea acestora la activități culturale și sportive.	
Direcțiile de acțiune	1.3.1. Dezvoltarea infrastructurii sportive. 1.3.2. Organizarea evenimentelor sportive și culturale. 1.3.3. Promovarea modului sănătos de viață. 1.3.4. Promovarea evenimentelor cultural-naționale. 1.3.5. Promovarea Asociațiilor obștești active.
Legătura cu fenomenele de criză	– pierderea patrimoniului cultural al zonei; – lipsa de interes a majorității locuitorilor de a participa la viața culturală și socială a orașului/regiunii; – lipsa interesului copiilor de a participa la activități extrascolare ; – Insuficienta activități extracurriculare, infrastructurii sportive pentru copii și tineri; – o gamă limitată de activități sportive și de agrement.
Legătura cu potențialele	+ activitatea autorităților locale; + experiența în colaborarea autorităților locale cu organizațiile din domeniul sticlei și participarea la diverse proiecte sociale.
Obiectivul operațional 1.4: Îmbunătățirea calității învățământului în școli și creșterea oportunităților de dezvoltare pentru copii și tineri.	
Direcțiile de acțiune	1.4.1. Sistematic dotarea școlilor cu echipament modern. 1.4.2. Implicarea școlilor în proiecte interactiv educative. 1.4.3 Lărgirea ofertei extracurriculare gratuite.
Legătura cu fenomenele de criză	– emigrarea părinților cu scopul de a câștiga bani, ceea ce duce la desființarea funcțiilor de bază ale familiei, cum ar fi asigurarea continuității procesului de socializare, susținerea emoțională a copilului și transmiterea culturală; – dependența digitală din ce în ce mai mare a tinerilor ca o problemă psihosocială în creștere; – performanțele școlare slabe ale copiilor proveniți din familii disfuncționale; – nivelul scăzut/calitatea scăzută a predării în școli (numărul insuficient de specialiști în diverse domenii, de ex.profesori); – lipsa interesului copiilor de a participa la activități extrascolare ; – insuficienta activități extracurriculare, infrastructurii sportive pentru copii și tineri; – o gamă limitată de activități sportive și de agrement.
Legătura cu potențialele	+ activitatea autorităților locale; + experiența în colaborarea autorităților locale cu organizațiile din domeniul sticlei și participarea la diverse proiecte sociale.
Obiectivul operațional 1.5: Reducerea apariției atitudinilor negative în rândul tinerilor.	
Direcțiile de acțiune	1.5.1. Deschiderea sistemului de monitoring. 1.5.2. Organizarea orelor profilactice și educaționale cu diferiți specialiști din diferite domenii (polițist, psiholog ș.a) 1.5.3. Crearea ofertelor gratuite atractive de petrecere a timpului liber pentru copii și tineret.
Legătura cu fenomenele de criză	– apariția unor amenințări legate de vandalizarea proprietății publice, de tulburarea ordinii publice;

	– ruperea legăturilor de familie, care are ca rezultat, printre altele, o reducere a nivelului de educație, schimbări sociale progresive care afectează în mod negativ funcționarea mediilor de bază ale vieții și dezvoltării umane, inclusiv a familiei devalorizarea progresivă a valorilor familiei; – creșterea delincvenței juvenile din cauza nivelului scăzut de educație, a părinților care pleacă în străinătate și a copiilor și tinerilor care sunt lăsați să se descurce singuri; – emigrarea părinților cu scopul de a câștiga bani, ceea ce duce la desființarea funcțiilor de bază ale familiei, cum ar fi asigurarea continuității procesului de socializare, susținerea emoțională a copilului și transmiterea culturală; – lipsa unui centru de dezvoltare pentru tineret (cursuri profesionale, activități cu psihologul, activități de dezvoltare personală) – număr mare de persoane dependente de substanțe interzise.
Legătura cu potențialele	+ activitatea autorităților locale; + experiența în colaborarea autorităților locale cu organizațiile din domeniul sticlei și participarea la diverse proiecte sociale.

Sursa: elaborare proprie

Subsistemul spațial-funcțional și tehnic

Implementarea de obiective și măsuri în subsistemul spațial-funcțional și tehnic pentru a îmbunătăți condițiile de viață și de funcționare a locuitorilor, în special în ceea ce privește oferta culturală, sportivă și recreativă și alte servicii sociale. Se are în vedere, de asemenea, un curs de acțiune. Îmbunătățirea accesibilității de comunicare a zonei. Aceste acțiuni îi privesc pe toți locuitorii.

Tabelul 21. Direcțiile de acțiune și fenomene și potențiale de criză atribuite obiectivului strategic 2

Obiectivul strategic 2.: Îmbunătățirea stării dezvoltării domeniului tehnic și a funcționalității spațiului public.	
Obiectivul operațional 2.1: Îmbunătățirea esteticii, amenajării și accesibilității spațiilor publice.	
Direcțiile de acțiune	2.1.1. Înverzirea parcurilor, amenajarea floristică 2.1.2. Renovarea monumentelor istorice 2.1.3. Renovarea și amenajarea parcurilor. 2.1.4. Lărgirea accesului la internet (wifi) și organizarea locurilor special amenajate pentru încărcarea telefonului mobil. 2.1.5 Dezvoltarea infrastructurii culturale. 2.1.6. Lichidarea barierelor arhitecturale.
Legătura cu fenomenele de criză	– spații publice slab dezvoltate pentru activitate fizică și recreere) – numărul insuficient și standardul necorespunzător de locuri de parcare în zonele publice pentru mașini și biciclete (numărul insuficient de locuri de parcare lângă blocurile de locuințe; – amenajare insuficientă (trotuare, locuri de joacă); – probleme de curățenie și estetică a locurilor publice; – starea tehnică precară a majorității clădirilor istorice; – starea precară a majorității clădirilor publice (lipsa izolației termice în majoritatea clădirilor publice, instalații sanitare, de apă și canalizare, electrice învechite); – clădire nefolosită/ neutilizată: trei clădiri nefolosite de lângă grădinița Guguță (starea tehnică precară), Conacul Boieresc (fosta școală auxiliară), a bazei turistice.
Legătura cu potențialele	+ activitatea autorităților locale;

	+ experiența autorităților locale în implementarea proiectelor legate de modernizarea infrastructurii tehnice; + valorificarea potențialului parcurilor neutilizate, terenurilor sportive și recreative, precum și a monumentelor istorice.
Obiectivul operațional 2.2: Îmbunătățirea stării dezvoltării infrastructurii sociale, rezidențiale și sportivo-recreaționale.	
Direcțiile de acțiune	2.2.1. Îmbunătățirea aspectului blocurilor locative existente. 2.2.2. Renovarea și restaurarea obiectelor istorice. 2.2.3. Revitalizarea clădirilor neutilizate. 2.2.4. Reconstrucția complexului sportiv, îngrijirea altor obiecte sportive și crearea altor noi. 2.2.5. Renovarea spațiilor recreative existente și crearea altor noi. 2.2.6. Îmbunătățirea accesului la obiectele de menire sociale și comerciale pentru persoane cu dizabilități și alte persoane cu necesități.
Legătura cu fenomenele de criză	– starea tehnică precară a blocurilor de locuințe - în special a acoperișurilor și a subsolurilor, deficiențe de izolare termică în blocurile de locuințe și în casele particular, estetica slabă a fațadelor din blocuri locative-lipsa unor organizații de gestionare rațională în majoritatea blocurilor de locuințe (de exemplu, comunitățile de locatari) (un singur bloc cu asociație de locatari); – starea tehnică precară a majorității clădirilor istorice; – starea precară a majorității clădirilor publice (lipsa izolației termice în majoritatea clădirilor publice, instalații sanitare, de apă și canalizare, electrice învechite); – clădire nefolosită/ neutilizată: trei clădiri nefolosite de lângă grădinița Guguță (starea tehnică precară), Conacul Boieresc (fosta școală auxiliară), a bazei turistice; – clădiri nefinisată: construcția și echiparea nefinisată a complexului sportiv, clădirea de pe strada Donici.
Legătura cu potențialele	+ activitatea autorităților locale; + experiența autorităților locale în implementarea proiectelor legate de modernizarea infrastructurii tehnice; + valorificarea potențialului terenurilor sportive și recreative, precum și a monumentelor istorice.
Obiectivul operațional 2.3: Îmbunătățirea stării dezvoltării infrastructurii tehnice.	
Direcțiile de acțiune	2.3.1. Modernizarea și extinderea sistemului de apă și canalizare. 2.3.2. Îmbunătățirea stării infrastructurii drumurilor.
Legătura cu fenomenele de criză	– calitatea scăzută a apei potabile; – rețele de alimentare cu apă și de canalizare insuficient dezvoltate; – rata ridicată de defectare a rețelei de canalizare; – rata ridicată și defectată a rețelelor de aprovizionare cu apă și a bazinului de acumulare de apă potabilă. – spații publice slab dezvoltate pentru activitate fizică și recreere) – numărul insuficient și standardul necorespunzător de locuri de parcare în zonele publice pentru mașini și biciclete (numărul insuficient de locuri de parcare lângă blocurile de locuințe; – amenajare insuficientă (trotuare, locuri de joacă).
Legătura cu potențialele	+ activitatea autorităților locale; + experiența autorităților locale în implementarea proiectelor legate de modernizarea infrastructurii tehnice.

Sursa: elaborare proprie

Subsistemul de mediu

Tabelul 22. Direcțiile de acțiune și fenomene și potențiale de criză atribuite obiectivului strategic 3

Obiectivul strategic 3.: Îmbunătățirea stării de curățenie a mediului înconjurător.	
Obiectivul operațional 3.1: Creșterea preocupării locuitorilor și antreprenorilor în ceea ce privește protejarea mediului înconjurător.	
Direcțiile de acțiune	3.1.1. Activități informaționale și educaționale ca scop să îmbunătățească ecoconștientizarea locuitorilor și agenților economici. 3.1.2. Îmbunătățirea sistemului de selectarea, colectarea, prelucrarea a deșeurilor solide.
Legătura cu fenomenele de criză	– poluare persistentă și ridicată a aerului, în special iarna - arderea gunoaielor, creșterea traficului de vehicule/transport (învechit); obiceiul prost de a arde cauciucurile mașinilor la sărbătorile de Paște; – poluarea mediului înconjurător cu deșeuri (depozite ilegale de gunoi) - reticența locuitorilor de a semna contracte de colectare a gunoiului; – gradul scăzut de conștientizare a problemelor de mediu în rândul locuitorilor.
Legătura cu potențialele	+ activitatea autorităților locale; + experiența autorităților locale în implementarea proiectelor legate de modernizarea infrastructurii tehnice.
Obiectivul operațional 3.2: Creșterea utilizării tehnologiilor prietenoase cu mediul înconjurător.	
Direcțiile de acțiune	3.2.1. Diseminarea informațiilor privind tehnologiile RES disponibile. 3.2.2. Diseminarea de informații despre oportunitățile de finanțare.
Legătura cu fenomenele de criză	– un nivel foarte scăzut de utilizare a surselor de energie regenerabilă, atât în instalațiile publice, cât și în clădirile individuale; – gradul scăzut de conștientizare a problemelor de mediu în rândul locuitorilor; – biomasa disponibilă neutilizată în scopuri energetice.
Legătura cu potențialele	+ activitatea autorităților locale; + experiența autorităților locale în implementarea proiectelor legate de modernizarea infrastructurii tehnice.

Sursa: elaborare proprie

Subsistemul economic

Punerea în aplicare a obiectivelor din subsistemul economic va contribui la creșterea antreprenoriatului local. Îmbunătățirea situației materiale a locuitorilor din zonă va contribui, la rândul său, la îmbunătățirea condițiilor sociale și de viață ale acestora și, prin urmare, la o mai bună calitate a vieții.

Tabelul 23. Direcții de acțiune și fenomene și potențiale de criză atribuite obiectivului strategic 4

Obiectivul strategic 4.: Reducerea fenomenelor negative în zona de revitalizare din Telenesti prin activizarea economică a comunității locale.	
Obiectivul operațional 4.1: Creșterea antreprenoriatului locuitorilor.	
Direcțiile de acțiune	4.1.1. Suport pentru persoanele care doresc să inițieze o activitate economică (informațional, juridic).
Legătura cu fenomenele de criză	– creșterea depopulării - procesul de depopulare a zonei

	regiunii - scăderea permanentă a populației (nivel ridicat de emigrare; scăderea ratei natalității; plecarea (emigrarea) persoanelor cu studii, în special a tinerilor); - nivel ridicat de șomaj (salarii mici, care nu îi motivează pe oameni să se angajeze, calificările scăzute ale unei mari părți a forței de muncă (percepția larg răspândită a șomajului ca fiind "lipsa dorinței de a se angaja într-un loc de muncă remunerat", care rezultă doar din lene)); - procent mare de persoane expuse riscului de sărăcie - creșterea inegalităților de venituri, în special pentru cei cu pensii mici și salarii minime, servicii comunale costisitoare (apă, canalizare, gaze, transport); - creșterea problemelor de trai, ceea ce duce la indiferență, descurajare și pasivitate în rândul locuitorilor - număr tot mai mare de persoane care au nevoie de prestații de asistență socială; - instituții ale mediului de afaceri slab dezvoltată (aceasta include: organizații antreprenoriale, consultanță de afaceri necomercială, lipsa incubatoarelor de afaceri, inițiative de grup); - lipsa de cursuri și de formare în domeniul antreprenoriatului; - lipsa de motivație a tinerilor pentru a deveni antreprenori.
Legătura cu potențialele	+ experiența în colaborarea autorităților locale cu organizațiile de sticlă și participarea la diverse proiecte de dezvoltare; + interesul unei părți a tinerilor pentru demararea activităților economice, + activitatea autorităților locale în participarea la proiecte de dezvoltare; + produse apărute cu caracteristici ale produselor locale.
Obiectivul operațional 4.2: Creșterea atractivității economice a zonei.	
Direcțiile de acțiune	4.2.1. Identificarea și amenajarea terenurilor pentru antreprenoriat. 4.2.2. Suport informațional și juridic pentru antreprenori. 4.2.3. Crearea zonei industriale.
Legătura cu fenomenele de criză	- starea economică precară și competitivitatea întreprinderilor locale; - instituții ale mediului de afaceri slab dezvoltată (aceasta include: organizații antreprenoriale, consultanță de afaceri necomercială, lipsa incubatoarelor de afaceri, inițiative de grup); - lipsa unităților industriale mari și mijloacii.
Legătura cu potențialele	+ experiența în colaborarea autorităților locale cu organizațiile de sticlă și participarea la diverse proiecte de dezvoltare; + interesul unei părți a tinerilor pentru demararea activităților economice, + activitatea autorităților locale în participarea la proiecte de dezvoltare; + produse apărute cu caracteristici ale produselor locale.

Sursa: elaborare proprie

V. DESCRIEREA PROIECTELOR DE REVITALIZARE

Recrutarea proiectelor de revitalizare a fost realizată în perioada 29/06/2023 până la 29/11/2023 printr-o metodă participativă, ceea ce înseamnă că orice parte interesată în procesul de revitalizare a putut prezenta propria sa idee pentru acțiuni de revitalizare. Formularele completate puteau fi depuse la Primăria orașului și electronic, prin trimiterea formularului prin e-mail.

În total, au fost depuse 2 formulare.

V.1. DESCRIEREA PRINCIPALELOR PROIECTE DE REVITALIZARE PLANIFICATE

Realizarea obiectivelor va fi posibilă în principal prin implementarea proiectelor de revitalizare cu caracter social, precum și spațial-funcțional și economic. Programul Local de Revitalizare prevede implementarea a 2 proiecte, care vor contribui în mare măsură la reducerea fenomenelor sociale negative diagnosticate în zona de revitalizare și, în plus, vor contribui la ordonarea spațiului și revigorarea economică. Implementarea acestor proiecte va crește nivelul de integrare a locuitorilor, inclusiv integrarea intergenerațională, va spori activitatea lor socială și profesională, precum și nivelul de responsabilitate pentru îngrijirea spațiului public și pentru proiectele întreprinse.

Tabelul 24. Proiect de revitalizare nr.1:

1. Denumirea proiectului	Reconstrucția capitală a Complexului Sportiv din or.Telenеști
2. Localizarea proiectului	Orașul Telenеști, strada Ștefan cel Mare 33, nr.cadastral 8901217.010.01, Republica Moldova
3. Detalii privind entitatea care intenționează să implementeze proiectul	Partener principal: Primăria orașului Telenеști, - Strada 31 august 8, - Vadim Lelic, primar, telefon 069273690, e-mail: primaria.telenesti@apl.gov.md
4. Parteneri de proiect	Agenția de Dezvoltarea Regională "Centru" - Strada Alexandru cel Bun 33, or.Ialoveni - Ion Pînzari -director interimar, telefon (268)2-26-92, e-mail: adrcentru@adrcentru.gov.md
5. Detalii despre solicitantul care depune proiectul	Primăria orașului Telenеști, - Strada 31 august 8, - Vadim Lelic, primar, telefon 069273690, e-mail: primaria.telenesti@apl.gov.md
6. Caracteristicile proiectului	
6.1 Descrierea stării actuale	Construcția complexului sportiv , care practic prezintă modulul de tip Kislovodsk, cu suprafața totală 1189.1 m ² , cu volumul 8323 m ³ construit cu fundația de beton monolit armat, carcasul din metal, îngrădit cu panouri "Sănvici", a fost începută la sfârșitul anilor 80 a secolului trecut. Din motivul întreruperii după anul 1990 a finanțării, această construcție nu a fost finalizată. În anul 2013 prin raportul de expertiză 6689-03-13/t a fost efectuată expertiza tehnică a clădirii, De adăugat concluzia din expertiză. Tot în același an a fost elaborată documentația tehnică pentru reconstrucția complexului sportiv. Fotbalul, voleiul și baschetul în orașul Telenеști sunt probele de sport foarte populare si sunt practicate de toate vârstele populației, copii și maturi de ambele genuri. Pe lângă promovarea modului activ de viață, aceste activități mai sunt folosite de locuitori ca un prilej de socializare, dar și agrement pentru copii. Populația orașului, administrația școlii sportive și toți amatorii de sport de nenumărate ori s-au adresat cu propunerea de a reconstrui complexul sportiv pentru a crea condiții pentru practicarea sportului în deosebi în lunile noiembrie-martie când condițiile climaterice nu sunt favorabile pentru practicarea sportului în aer liber.
6.2 Obiectivul proiectului	Obiectivul general: atragerea unui număr cât mai mare de copii și adulți în desfășurarea activităților sportive și a sporturilor specifice (fotbal, volei, baschet, handbal,) și sprijinirea practicării acestor sporturi

	Obiectivele specifice: • Crearea condițiilor adecvate și organizarea activităților de cultură fizică și sport prin reconstrucția complexului sportiv în or.Telenești. • diversificarea activităților sportive și de agrement pentru sporirea motivațiilor și a numărului persoanelor care practică cultura fizică și sportul; • creșterea competitivității și calității serviciilor prestate întru promovarea sportului de performanță și a sportului pentru toți ;							
6.3 Descrierea proiectului. Domeniul activităților planificate.	Proiectul prevede reconstrucția complexului sportiv amplasat în or.Telenești str. Ștefan cel Mare, care se află într-o zonă degradată și prin reconstrucția complexului se va asigura creșterea nivelului de educație, de socializare și a stării de sănătate a tuturor cetățenilor (copii, tineri, adulți, vârstnici și persoane cu handicap) În cadrul proiectului se propune construirea complexului sportiv, care va include: 1. un teren de mini-fotbal cu dimensiunile de 20 x 40 m, un teren de volei și unul de baschet cu dimensiunile 28 x16 m, teren de handbal. 2. Procurarea și instalarea echipamentului și utilajului sportiv. De asemenea, vor fi procurate și instalate câteva aparate de fitness. prin practicarea exercițiilor fizice și sportului; construcția terenurilor de mini-fotbal, volei, baschet și hanbal care va duce la revigorarea activităților sportive și în special a jocului de fotbal, volei, handball și baschet; creșterea numărului de copii și tineri care participă la competiții sportive ce se vor desfășura în spațiul complexului pe întreaga perioadă a anului. În urma realizării proiectului copiii și tinerii vor duce un mod activ de viață, în schimbul unui mod sedentar petrecut în fața calculatorului; vor fi antrenați în activități de agrement și sport. Maturii, alături de copii și tineri, vor participa la același activități, vor socializa.							
6.4 Rezultate așteptate	• Un complex sportiv modern construit cu suprafața de; • Teren de minifotbal și handbal construit cu suprafața; • Un teren de volei construit; • Un teren de baschet construit; • 3 articole Mass-media elaborate și publicate; • Nr. persoanelor care vor practica sportul anume în acest complex sportiv.							
6.5 Metoda propusă pentru măsurarea rezultatelor	Proces verbal de recepție finală Registrul persoanelor care frecventează Complexul sportiv.							
Programul de implementare a proiectului:								
Data planificată pentru începerea proiectului			Primul trimestru a anului 2024					
Data planificată de finalizare a proiectului			Primul trimestru a anului 2026					
Costul estimat al implementării proiectului			18 312 620 MDL					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total	Participare
Costul total	5 631 000	11 450 080	1 231 270				18 312 620	100%
dintre care:								
Fonduri private	0	0	0	0	0	0	0	0

Fonduri publice/ Fonduri europene	5 000 000	10 481 350	1 000 000				16 481 350	89,9%
Bugetul comunei, localităţii (de exemplu, subvenţii, buget civic)	631 000	968 730	231 270				1 831 270	10.1%

Sursa: Elaborare proprie pe baza fişei de proiect

Tabelul 25. Proiect de revitalizare nr.2:

1. Denumirea proiectului	Crearea unui mediu prietenos de habitare prin construcţia unui teren de joacă şi fitness în oraşul Telenеşti
2. Localizarea proiectului	Teren de joacă şi fitness, strada Constantin Negruzzi Suprafaţa 0,12 ha, proprietate Primăria oraşului Telenеşti
3. Detalii privind entitatea care intenţionează să implementeze proiectul	- Partener principal: Primăria oraşului Telenеşti, - Strada 31 august 8, - Vadim Lelic, primar, telefon 069273690, e-mail: primariatelenesti@gmail.com
4. Parteneri de proiect	Parteneri sociali: 1. Asociaţia „Frăţia Telenеştenilor de Pretutindeni”, - Strada Vasile Alecsandri 8, - Diana Nastas -Administratorul Asociaţiei, telefon 060356980, e-mail: bastinasitelenesti@gmail.com
5. Detalii despre solicitantul care depune proiectul	1Primăria oraşului Telenеşti, - Strada 31 august 8, - Vadim Lelic, primar, telefon 069273690, e-mail: primaria.telenesti@apl.gov.md
6. Caracteristicile proiectului	

6.1 Descrierea stării actuale	În zona din strada Constantin Negruzzi se simte lipsa unor condiții elementare în privința spațiilor publice pentru copii. Această problemă a fost abordată în cadrul ședințelor de planificare strategică și alte consultări desfășurate în cadrul primăriei sau la întâlnirile cu rezidenții din cartiere. Problema a fost prioritarizată de populația orașului Telenești în cadrul consultărilor publice. Prin urmare, în zona Teleneștii Vechi din strada Constantin Negruzzi se va amenaja un teren de joacă și fitness.. Acest teren va fi destinat atât familiilor orașul Telenești , cât și copiilor din comunitățile învecinate care sunt în vizită, dat fiind faptul că va fi un spațiu public și accesibil tuturor. Dorința populației la implementarea proiectului va duce la dezvoltarea sentimentului de proprietate a spațiului public amenajat, fapt ce va asigura și durabilitatea proiectului. Cel puțin peste 1300 de copii din oraș vor avea teren de joacă în spațiul public, asigurând accesul la activități de divertisment și recreere pentru toate categoriile populației, inclusiv pentru copiii din familii social-vulnerabile și cu posibilități financiare reduse. Acest teren va favoriza incluziunea socială a copiilor veniți în vizită, precum și crearea de noi stimuli pentru a încuraja multilingvismul și multiculturalismul, sporind cunoștințele de limbi străine ale copiilor. Terenurile de joacă sunt inima comunității și un spațiu indispensabil pentru adunări de care poate beneficia oricine. Deplasarea spre/dinspre terenuri s-ar putea traduce în mai multe oportunități pentru publicitate și mai mulți clienți pentru afacerile locale din împrejurime. Totodată, aceste spații deschid noi oportunități de revitalizare a zonei ce va fi amenajată.
6.2 Obiectivul proiectului	Obiectivul general: Mobilizarea comunității pentru o dezvoltare comunitară durabilă prin construcția unui teren de joacă și fitness în zona degradată din strada Constantin Negruzzi din orașul Telenești Obiectivele specifice: • abilitarea comunității prin participarea la procese de dezvoltare locală; • diversificarea activităților de agrement pentru sporirea motivațiilor și a numărului persoanelor care practică sportul • îmbunătățirea accesului la infrastructura comunitară. • Îmbunătățirea calității vieții populației orașului Telenești și localităților adiacente
6.3 Descrierea proiectului. Domeniul activităților planificate.	1. Crearea grupului de implementare, repartizarea responsabilităților, organizarea campaniei de informare și conștientizare; 2. Organizarea achizițiilor publice și desemnarea contractantului 3. Amenajarea terenului de joacă și fitness și instalarea echipamentelor; 4. Recepția lucrărilor; 5. Monitorizarea și evaluarea implementării proiectului.
6.4 Rezultate așteptate	Beneficiarii direcți al proiectului sunt 842 familii, inclusiv peste 800 copii, 736 femei: • Teren de joacă și fitness instalat și amenajat în strada Constantin Negruzzi din orașul Telenești • Peste 1000 de copii beneficiari, precum și părinții și bunicii acestora • Infrastructură comunitară creată și îmbunătățită • Creșterea nivelului de atractivitate a orașului Telenești pentru familiile tinere și băștinașii plecați prin extinderea gamei de servicii publice calitative. • Îmbunătățită sănătatea populației și calitatea vieții locuitorilor din aria de implementare a proiectului și din regiune

6.5 Metoda propusă pentru măsurarea rezultatelor			• Teren de joacă și fitness construit • Grad sporit de implicare a comunității în comunicarea nevoilor locale, identificare de soluții și luare de decizii • Grad crescut de încredere a populației în autoritatea publică locală • Fortificarea parteneriatului și crearea unui precedent de cooperare dintre Autoritatea Publică Locală și comunitate • 3 articole Mass-media elaborate și publicate					
Programul de implementare a proiectului:								
Data planificată pentru începerea proiectului			Luna martie anul 2024					
Data planificată de finalizare a proiectului			01 martie 2025					
Costul estimat al implementării proiectului			265 000 MDL					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total	Participare
Costul total	265 000						265 000	100%
dintre care:								
Fonduri private	15 000	0					15 000	5,66%
Fonduri publice/ Fonduri europene	140 000	0					140 000	52,83%
Bugetul comunei, localității (de exemplu, subvenții, buget civic)	110 000	0					110 000	41,51%

Sursa: Elaborare proprie pe baza fișei de proiect

Proiectele prezentate mai sus au fost evaluate din punct de vedere conținut și au fost acceptate ca un pachet coerent de proiecte fundamentale interconectate. Proiectele de infrastructură sunt complementare cu proiectele soft/sociale și sunt legate de realizarea obiectivelor în domeniul incluziunii sociale și combaterea sărăciei, contribuind, de asemenea, la creșterea posibilităților de ocupare a forței de muncă.

V.2.DESCRIEREA PROIECTELOR COMPLEMENTARE DE REVITALIZARE PLANIFICATE

Pe lângă proiectele principale, sunt planificate și proiecte complementare. În implementarea acestora, se va lua în considerare un aspect amplu de parteneriat cu alte entități. În stadiul PRL, nu se cunosc cadrul financiar și domeniul de aplicare organizatoric și tehnic al acestora. Principala ipoteză a proiectelor complementare va fi rolul lor în sprijinirea realizării obiectivelor PRL și, ca urmare, activarea și integrarea locuitorilor.

Tabelul 26. Planificarea proiectelor complementare de revitalizare .

Proiect complementar	Probleme conexe cu PRL	Obiective strategice legate de PRL	Obiective operaționale legate de LPR	Perioada de implementare
Construcția și modernizarea rețelei de	– calitatea scăzută a apei potabile;	Îmbunătățirea stării dezvoltării	Îmbunătățirea stării dezvoltării	2026-2029

alimentare cu canalizare în zona de revitalizare.	– rețele de alimentare cu apă și de canalizare insuficient dezvoltate; – rata ridicată de defectare a rețelei de canalizare; – rata ridicată și defectată a rețelelor de aprovizionare cu apă și a bazinului de acumulare de apă potabilă. – spații publice slab dezvoltate pentru activitate fizică și recreere) – numărul insuficient și standardul necorespunzător de locuri de parcare în zonele publice pentru mașini și biciclete (numărul insuficient de locuri de parcare lângă blocurile de locuințe; – amenajare insuficientă (trotuare, locuri de joacă).	domeniului tehnic și a funcționalității spațiului public.	infrastructurii tehnice.	
Construcția și modernizarea rețelei de alimentare cu apă în zona de revitalizare.	– calitatea scăzută a apei potabile; – rețele de alimentare cu apă și de canalizare insuficient dezvoltate; – rata ridicată de defectare a rețelei de canalizare; – rata ridicată și defectată a rețelelor de aprovizionare cu apă și a bazinului de acumulare de apă potabilă. – spații publice slab dezvoltate pentru activitate fizică și recreere) – numărul insuficient și standardul necorespunzător de locuri de parcare în zonele publice pentru mașini și biciclete (numărul insuficient de locuri de parcare lângă blocurile de locuințe; – amenajare insuficientă (trotuare, locuri de joacă).	Îmbunătățirea stării dezvoltării infrastructurii tehnice.	Îmbunătățirea stării dezvoltării infrastructurii tehnice.	2026-2029
Renovarea străzilor în zona de revitalizare.	– spații publice slab dezvoltate pentru activitate fizică și recreere) – numărul insuficient și standardul necorespunzător de	Îmbunătățirea stării dezvoltării infrastructurii tehnice.	Îmbunătățirea esteticii, amenajării și accesibilității spațiilor publice.	2027-2030

	locuri de parcare în zonele publice pentru mașini și biciclete (numărul insuficient de locuri de parcare lângă blocurile de locuințe; – amenajare insuficientă (trotuare, locuri de joacă); – numărul insuficient și standardul necorespunzător de locuri de parcare în zonele publice pentru mașini și biciclete (numărul insuficient de locuri de parcare lângă blocurile de locuințe;		Îmbunătățirea stării dezvoltării infrastructurii tehnice.	
--	--	--	---	--

Sursa: Elaborare proprie pe baza fișei de proiect

Proiect complementar de revitalizare 3:

7. Denumirea proiectului	Construcția drumului și trotuarului pentru pietoni, amenajarea parării
8. Localizarea proiectului	Orașul Telenești, strada Ștefan cel Mare 33, Republica Moldova
9. Detalii privind entitatea care intenționează să implementeze proiectul	Partener principal: Primăria orașului Telenești, - Strada 31 august 8, - Vadim Lelic, primar, telefon 069273690, e-mail: primaria.telenesti@apl.gov.md
10. Parteneri de proiect	Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală” Str.Ștefan cel Mare 124,et.3, mun Chișinău telefon +37322279121, e-mail: office@ondrl.gov.md
11. Detalii despre solicitantul care depune proiectul	Primăria orașului Telenești, - Strada 31 august 8, - Vadim Lelic, primar, telefon 069273690, e-mail: primaria.telenesti@apl.gov.md
12. Caracteristicile proiectului	
12.1Descrierea stării actuale	Proiectul presupune construcția cu beton asfaltic a porțiunii de drum ce duce spre Complexul sportiv de la strada Ștefan cel Mare a orașului Telenești, construcția trotuarului pentru pietoni și amenajarea unei parări pentru automobile în preajma Complexului sportiv.
12.2Obiectivul proiectului	Obiectivul general: crearea condițiilor de siguranță pentru copii și adulții care se deplasează spre complexul sportiv pentru desfășurarea activităților sportive și a sporturilor specifice (fotbal, volei, baschet, handbal,) Obiectivele specifice: • Crearea condițiilor adecvate pentru deplasarea spre complexul sportiv ce va fi reabilitat din or.Telenești.

	- Construcția porțiunii de drum și a trotuarului pentru pietoni spre complexul sportiv; - Amenajarea unei parări pentru automobile și creșterea competitivității și calității serviciilor prestate întru promovarea sportului de performanță și a sportului pentru toți ;
6.3 Descrierea proiectului. Domeniul activităților planificate.	Proiectul prevede construcția drumului cu beton asfaltic și a trotuarului spre complexul sportiv amplasat în or. Telenești str. Ștefan cel Mare, care se află într-o zonă degradată și prin reconstrucția complexului se va asigura creșterea nivelului de educație, de socializare și a stării de sănătate a tuturor cetățenilor (copii, tineri, adulți, vârstnici și persoane cu handicap) în cadrul proiectului se propune construirea - Unui segment de drum - Trotuarului - Amenajarea unei parări pentru automobile. În urma realizării proiectului copii, tinerii adulții vor avea condiții benefice pentru a se deplasa în siguranță spre complexul sportiv. În timpul antrenamentelor și a competițiilor ce vor avea loc la complexul sportiv autocarele, automobilele sportivilor și a suporterilor vor avea loc pentru parcare
6.4 Rezultate așteptate	- Segment de drum construit 850 m.p. ; - Trotuare pentru pietoni pavate 480 m.p. - Parcare pentru transport amenajată 400 m.p. 2 articole Mass-media elaborate și publicate; - Asigurat accesul tuturor doritorilor către zona de revitalizare
6.5 Metoda propusă pentru măsurarea rezultatelor	Proces verbal de recepție finală

Programul de implementare a proiectului:

Data planificată pentru începerea proiectului	Primul trimestru a anului 2027							
Data planificată de finalizare a proiectului	Trimestru IV a anului 2027							
Costul estimat al implementării proiectului	4 000 000 MDL							
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total	Participare
Costul total	0	0	0	4 000 000			4000000	100%
dintre care:								
Fonduri private	0	0	0	0	0	0	0	0
Fonduri publice/ Fonduri europene	0	0	0	360000 0			3600000	90%
Bugetul comunei, localității (de exemplu, subvenții, buget civic)	0	0	0	400000			400000	10%

Proiect complementar de revitalizare 4:

13. Denumirea proiectului	Reabilitarea albiei afluenţilor râului Ciuluc pe o lungime de 1600 m
14. Localizarea proiectului	Oraşul Teleneşti, zona de revitalizare a Şcolii profesionale Republica Moldova
15. Detalii privind entitatea care intenţionează să implementeze proiectul	Partener principal: Primăria oraşului Teleneşti, - Strada 31 august 8, - Vadim Lelic, primar, telefon 069273690, e-mail: primaria.telenesti@apl.gov.md
16. Parteneri de proiect	I.P. „Oficiul Naţional de Implementare a Proiectelor în domeniul Mediului” Fondul Naţional pentru Mediu: Bd. Ştefan cel Mare şi Sfânt 162, etajul 13, mun.Chişinău director , 069 087 055 Email: cancelaria@onipm.gov.md
17. Detalii despre solicitantul care depune proiectul	Primăria oraşului Teleneşti, - Strada 31 august 8, - Vadim Lelic, primar, telefon 069273690, e-mail: primaria.telenesti@apl.gov.md
18. Caracteristicile proiectului	
18.1Descrierea stării actuale	La moment albia afluenţilor râului Ciuluc care se află în zona degradată de la şcoala profesională este poluată cu deşeuri şi izvoarele înămolite. Lipseşte fâşia de protecţie a afluenţilor dat.
18.2Obiectivul proiectului	Obiectivul general: reabilitarea albiei afluenţilor râului Ciuluc Obiectivele specifice: • Curăţarea de deşeuri a afluentului râului Ciuluc pe o distanţă de 850 m • Deznămolirea izvoarelor; • Ameneajarea unei fişii de protecţie a afluentului ;
6.3 Descrierea proiectului. Domeniul activităţilor planificate.	Proiectul prevede amenajarea surselor de apă sub o formă bine definită, curăţirea albiei şi înlăturarea surselor de poluare ale acestora. Organizarea lucrărilor de escavare şi adâncire a albiei, plantarea arborilor şi arbuştilor, înierbirea malurilor afluenţilor împotriva eroziunii.
6.4 Rezultate aşteptate	• Albia râului pe o distanţă de 1600 m reabilitată; • Afluenţi curăţaţi de deşeuri • Afluenţi cu izvoarele desfundate • Afluent înierbit şi plantat cu fâşie de protecţie • 2 articole Mass-media elaborate şi publicate;
6.5 Metoda propusă pentru măsurarea rezultatelor	Proces verbal de recepţie finală

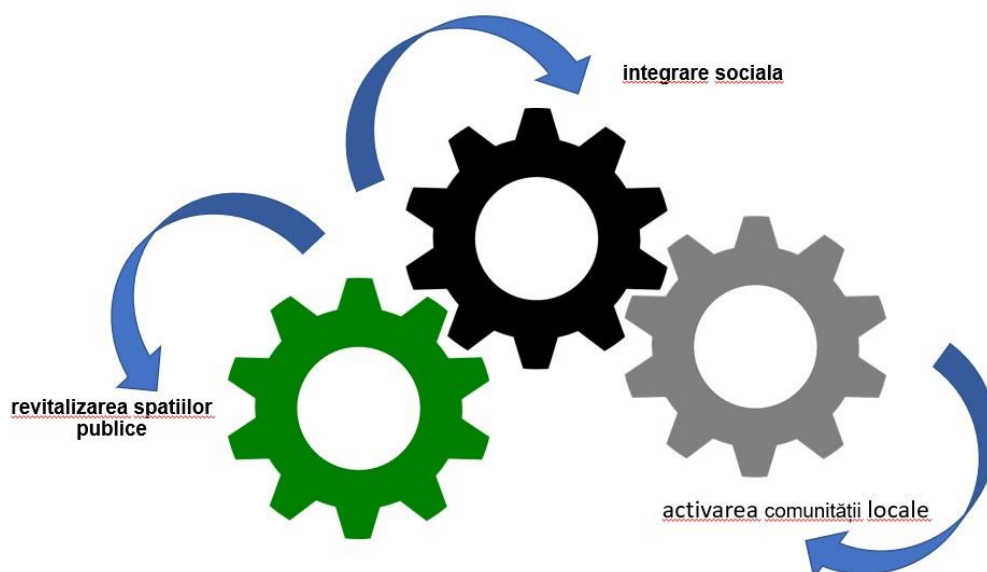
Programul de implementare a proiectului:								
Data planificată pentru începerea proiectului			Primul trimestru a anului 2026					
Data planificată de finalizare a proiectului			Trimestru IV a anului 2026					
Costul estimat al implementării proiectului			2 800 000 MDL					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029	Total	Participare
Costul total	0	0	2800000	0			2800000	100%
dintre care:								
Fonduri private	0	0	0	0	0	0	0	0
Fonduri publice/ Fonduri europene	0	0	25200000	0			2520000	90%
Bugetul comunei, localității (de exemplu, subvenții, buget civic)	0	0	280000	0			280000	10%

VI. MECANISME DE INTEGRARE A MĂSURILOR ȘI PROIECTELOR DE REVITALIZARE

Un aspect extrem de important al revitalizării este planificarea mecanismelor de integrare a activităților și întreprinderilor de revitalizare. Punerea în aplicare a acestui element se va baza pe următoarele principii:

- complexitate,
- complementaritatea spațială,
- complementaritatea problemei,
- complementaritatea intertemporală,
- complementaritatea procedurală și instituțională,
- complementaritatea surselor de finanțare,
- concentrare.

Figura 9. Schemă de integrare a activităților de revitalizare

Sursa: elaborare proprie

1. Principiul complexității - înseamnă că în Programul de revitalizare, acțiunile sunt abordate în mod complex, fără a neglija aspectele sociale, economice și spațiale (inclusiv infrastructurale, de mediu și culturale) legate atât de zona respectivă, cât și de mediul înconjurător. Programul este compus din diverse proiecte menite să contribuie, în principiu, la o intervenție complexă în favoarea zonei afectate. Programul exclude realizarea investițiilor individuale care nu duc la schimbări structurale în zona de revitalizare.
2. Principiul complementarității spațiale - constă în luarea în considerare, în implementarea proiectelor de revitalizare, a continuității spațiale și a relațiilor spațiale care leagă zonele de revitalizare de celelalte părți ale orașului. Este important să se trateze spațiul ca pe o întregime și să se prevină realizarea proiectelor într-un mod punctual. Efectele acțiunilor de revitalizare ar trebui, de asemenea, să aibă un impact pozitiv asupra întregului mediu înconjurător și, în consecință, asupra întregului oraș.

Proiectele de revitalizare planificate vor fi implementate în zona de revitalizare și se caracterizează prin complementaritatea spațială. Acțiunile planificate au în primul rând o dimensiune socială și au fost elaborate în răspuns la problemele diagnosticate. Aceste acțiuni planificate vor avea un impact asupra întregii zone de revitalizare. Toate acțiunile vor fi desfășurate într-un mod care să reducă fenomenele de criză, fără a le transfera în alte locuri sau a provoca efecte nedorite, cum ar fi segregarea socială sau excluderea.

Principiul complementarității problemei - constă în necesitatea implementării de proiecte de revitalizare care se completează reciproc între diferitele domenii tematice. În plus, acest principiu se exprimă prin faptul că proiectele individuale se încadrează în direcțiile de acțiune prevăzute pentru revitalizare și, prin urmare, în obiectivele operaționale și strategice. Având în vedere că obiectivele sunt atribuite direct subsistemelor, o parte a proiectelor se încadrează în mai mult de un obiectiv. Complementaritatea reciprocă a proiectelor și legarea lor de obiectivele tematice previne fenomenul de fragmentare, iar programul în sine va avea un impact asupra zonei de revitalizare într-un mod complex, iar cauzele fenomenelor de criză vor fi tratate în mod holistic.

2. Principiul complementarității procedurale și instituționale - implică necesitatea proiectării unui sistem de gestionare a programului de revitalizare care să permită cooperarea eficientă între diferite instituții și să asigure complementaritate și coerență între proceduri.

Acest principiu a fost îndeplinit prin proiectarea unui sistem cuprinzător de gestionare a Programului Local de Revitalizare (PRL). Structura de gestionare a PRL va consta din următoarele entităţi:

- Primarul Oraşului Teleneşti,
- Echipa pentru Revitalizare.

O descriere detaliată a structurii de gestionare a implementării PRL este prezentată în capitolul următor, capitolul IX.

3. Principiul complementarităţii surselor de finanţare - înseamnă că proiectele de revitalizare sunt complementare din punct de vedere al surselor de finanţare. Proiectele planificate pentru implementare iau în considerare finanţarea lor din surse variate care se completează reciproc. Este inclusă finanţarea din surse publice (naţionale, europene, fonduri proprii) şi private, evitând riscul de dublă finanţare.

Proiectele de infrastructură sunt complementare cu obiectivele proiectelor sociale (soft) şi sunt legate de realizarea obiectivelor în domeniul incluziunii sociale şi combaterii sărăciei, contribuind, de asemenea, la creşterea şanselor de ocupare a forţei de muncă.

4. Principiul concentrării - implică desfăşurarea acţiunilor de revitalizare în zone cu o importanţă semnificativă pentru dezvoltarea oraşului, acoperind întregul sau o parte dintr-o zonă degradată, în locuri cu o concentrare specială a fenomenelor negative.

Toate acţiunile planificate pentru revitalizare sunt localizate în zona de revitalizare şi sunt direcţionate către grupurile expuse în mod deosebit la fenomenele de criză. Aceste acţiuni sunt concentrate teritorial.

VII. CADRUL FINANCIAR INDICATIV

În procesul implementării proiectelor de revitalizare, diversificarea surselor de finanțare este crucială. Finanțarea din surse variate (complementaritatea financiară) face ca implementarea proiectelor de revitalizare să fie eficientă și sigură (sporește șansele de succes și realizarea completă a obiectivelor). Diversificarea surselor de finanțare oferă posibilitatea de a beneficia atât de fonduri comerciale, cât și de fonduri non-comerciale. Proiectele de revitalizare pot fi implementate de diverse grupuri de entități, cum ar fi cele din sectorul public, privat și neguvernamental.

La prima categorie de surse de finanțare (adică sursele comerciale) se includ în principal creditele, împrumuturile și obligațiunile municipale. În plus, se indică faptul că unele acțiuni pot fi susținute de resursele proprii ale întreprinderilor și ale altor entități private și neguvernamentale. În faza de implementare a dispozițiilor Programului Local de Revitalizare (LPR), colaborarea dintre diverse entități este foarte importantă pentru a asigura succesul proiectelor/dezvoltării proiectelor de revitalizare.

A doua categorie menționată cuprinde sursele non-comerciale. Printre acestea, cele mai importante sunt fondurile proprii ale bugetului orașului, fondurile europene și resursele bugetului de stat. Trebuie menționat că fondurile europene sunt dotate cu acțiuni dedicate, care pot fi utilizate în planificarea și implementarea acțiunilor de revitalizare.

Tabelul 27. Contribuția finanțării din diferite surse la punerea în aplicare a proiectelor individuale de revitalizare

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Total	Participare
Costul total	5946000	11500080	2331270	1100000	1100000	1100000	1100000	24177350	100%
dintre care:									
<i>Fonduri private</i>	15000	0	0	0	0	0	0	15000	0,00062
<i>Fonduri publice/ Fonduri europene</i>	5200000	10481350	2000000	1000000	1000000	1000000	1000000	21681350	90%
<i>Bugetul comunei, localității (de exemplu, subvenții, buget civic)</i>	731000	1018730	331270	100000	100000	100000	100000	2481000	10%

Sursa: Studiu propriu

În cazul în care nu se obține finanțare pentru implementarea proiectelor de revitalizare, solicitanții vor încerca să finanțeze realizarea proiectelor utilizând, printre altele, fonduri europene, credite naționale, granturi în cadrul programelor naționale și altele. Cu toate acestea, trebuie avut în vedere că amploarea planificată a proiectelor sau durata de implementare va depinde de obținerea altor surse de sprijin.

VIII. MECANISME DE IMPLICARE A LOCUITORILOR, A ÎNȚREPRINZĂTORILOR ȘI A ALTOR ENTITĂȚI ȘI GRUPURI ACTIVE ÎN ORAȘ ÎN PROCESUL DE REVITALIZARE

VIII.1. PRINCIPIILE DE BAZĂ ALE PARTICIPĂRII

VIII.1.1. IMPORTANȚA PARTICIPĂRII LA REVITALIZARE

Instrucțiunile referitoare la pregătirea proiectelor de revitalizare subliniază că participarea socială nu ar trebui să se limiteze doar la furnizarea de informații și consultări întreprinse de autoritățile locale, ci ar trebui să vizeze și colaborarea și controlul cetățenesc. Acest lucru implică implicarea cetățenilor la fiecare etapă posibilă a elaborării programelor de revitalizare și a implementării acțiunilor descrise în acestea. Prin acest proces, se poate crea un program de revitalizare eficient, care răspunde nevoilor și așteptărilor părților interesate.

Programul Local de Revitalizare a fost adaptat nevoilor comunității locale prin efectuarea unei diagnoze profunde, care a luat în considerare perspectivele diferitelor grupuri de vârstă, sociale și economice, precum și prin desfășurarea unor ateliere de diagnostic și consultări. Partea proiectivă a programului a fost elaborată în mare măsură de către părțile interesate, ceea ce ar trebui să conducă la o atitudine pozitivă față de acțiunile desfășurate în cadrul fiecărui proiect. Se preconizează participarea activă a diferitelor grupuri de interes la etapele de implementare și monitorizare a Programului Local de Revitalizare. În viitor, participarea va avea un caracter de control civic.

VIII.1.2. PRINCIPII PRINCIPALE DE PARTICIPARE LA REVITALIZARE

În cadrul elaborării Programului Local de Revitalizare au fost adoptate următoarele principii privind organizarea și desfășurarea participării sociale:

- Implicarea comunității locale pe întreaga durată a proiectului.
- Integrarea în procesul de revitalizare a diferitelor grupuri de interes.
- Egalitatea tuturor participanților la consultări.
- Flux bidirecțional de informații - concentrare asupra formelor mature de participare (co-decizie și control civic).
- Caracterul multifacetat al participării.
- Transparența desfășurării participării și a rezultatelor acesteia.
- Ajustarea formelor și conținutului participării la nevoile părților interesate.

VIII.1.3. PĂRȚILE INTERESATE DE REVITALIZARE

Multiplicitatea aspectelor procesului de revitalizare generează necesitatea implicării active a tuturor grupurilor interesate în planificarea acestuia. În ceea ce privește zona de revitalizare, diverse persoane și entități au nevoi, preferințe, așteptări și perspective diferite. Organizarea lucrărilor privind Programul Local de Revitalizare a fost planificată și realizată într-un mod care să permită implicarea activă a diferitelor grupuri de interes, printre care:

- locuitorii (familii cu copii, tineri, persoane în vârstă, persoane expuse riscului de excludere socială),
- reprezentanții unităților administrației locale și ale unităților organizaționale (printre altele, școli și grădinițe, centre de asistență socială, centre culturale etc.),
- antreprenorii și angajatorii,
- activiștii organizațiilor neguvernamentale (inclusiv cei activi în domeniul culturii, sportului și cei care activează în domeniul patrimoniului istoric și tradițiilor locale).
- reprezentanți ai bisericilor și asociațiilor religioase.

Se va acorda o atenție deosebită participării active a beneficiarilor direcți ai activităților din zona de revitalizare, și anume locuitorii, proprietarii și antreprenorii care își desfășoară activitatea în zonă. Revitalizarea zonei desemnate va fi importantă pentru dezvoltarea întregului oraș, astfel încât participarea va fi deschisă.

VIII.2. TEHNICI ȘI INSTRUMENTE PARTICIPATIVE ȘI MĂSURI DE ACTIVARE

Activități de promovare și informare

Informațiile privind desfășurarea Programului de revitalizare locală sistematic au fost publicate pe site-ul Orașului Telenеști - Site <https://www.primariatelenesti.md/atelierul-de-lucru-experienta-poloneza-in-domeniul-revitalizarii-urbane-ca-baza-pentru-elaborarea-unui-concept-de-revitalizarea-a-oraselor-din-moldova/>,

Lucrare de diagnosticare la primaria Telenеști

pe pagina de Facebook a proiectului și pe site-ul creat în cadrul proiectului „Proiectul este cofinanțat în cadrul programului de cooperare poloneză pentru dezvoltare al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Polonia”- <https://revitalizare.eu/md/index.php/telenesti> și pe alte rețele de socializare, inclusiv: „X”, Instagram, mai jos captură de ecran de pe site: <https://www.facebook.com/Revitalizare.eu>

Revitalizare.eu

19 grudnia 2023 · 🌐

Aruncați o privire la imagini cu dezvoltările planificate în Telenești. Un loc de joacă va fi construit într-o zonă rezidențială din Telenești. Această zonă este inclusă în programul de revitalizare, iar una dintre ideile de revitalizare socială este construirea unui loc de joacă. Activitatea experților noștri în Telenești este următoarea etapă a proiectului "Revitalizarea ca oportunitate de activare socio-economică a zonelor degradate din orașele moldovenești". Vedeți cum a ... Wyświetl więcej

Zobacz tłumaczenie

TVN.MD

/VIDEO/ Într-un sector rezidențial din orașul Telenești va fi construit un teren de joacă. Localitatea este parte a unui proiect de revitalizare - Știri TV-Nord | Știri...

O etapă preliminară necesară pentru participarea publicului la pregătirea și punerea în aplicare a programului de revitalizare locală este diseminarea informațiilor privind procesul de revitalizare și încurajarea locuitorilor să participe activ la lucrări. Datorită unui canal de comunicare modern, cum ar fi internetul, gama de activități de informare și promovare a fost extinsă - acest lucru a făcut posibilă atingerea unui număr mai mare de rezidenți.

Întâlnirea de consultare nr. 1 - atelier de diagnosticare: "Delimitarea zonelor degradate și desemnarea zonei de revitalizare din oraș".

Atelierul de diagnosticare a avut loc la data de 2 mai 2023, în sala de ședințe a Primăriei orașului Telenești. La activitate au participat 20 de persoane - locuitori ai orașului, reprezentanți ai ONG-urilor locale, consilieri municipali, antreprenori, reprezentanți ai serviciilor municipale, angajați ai Primăriei, etc.

În cadrul atelierului au fost prezentate etapele de lucru pentru elaborarea Programului de revitalizare locală și alte informații de bază privind procesul de revitalizare în sine. La fel, au fost prezentate rezultatele preliminare ale diagnosticului bazat pe analiza datelor statistice colectate. Participanții la atelier au fost îndemnați să identifice zonele degradate și ordinea în care acestea ar trebui supuse procesului de revitalizare, iar apoi, să stabilească zonele care urmează să fie revitalizate și să le caracterizeze din punct de vedere al funcțiilor și potențialului lor. În continuare, participanții au identificat cele mai importante probleme din următoarele sfere: socială, spațial-funcțională, tehnică, de mediu și economică, care, în opinia lor, apar în zonele identificate anterior. Problemele identificate au făcut parte dintr-o analiză calitativă bazată pe opiniile locuitorilor și, după verificare, au fost incluse în

documentul LRP. Pe parcursul atelierului, participanții au identificat, de asemenea, potențialul zonei selectate a orașului, care ulterior a fost utilizat și în prevederile Programului.

Atelierele de diagnosticare sunt o formă de cercetare calitativă a nevoilor și preferințelor comunităților locale în legătură cu metodologia cercetare-acțiune. Tehnica este participativă și mobilizatoare, și utilizează efectul de sinergie, creșterea motivației și a sentimentului de siguranță în rândul participanților la atelier. Desfășurarea activității a permis ca datele calitative să completeze analizele realizate. Atelierul s-a desfășurat într-o formă amiabilă și deschisă, ceea ce a permis colaționarea diferitelor puncte de vedere.

Ședința de consultare nr. 2 - atelier strategic: "Dezvoltarea unei viziuni asupra zonei de revitalizare, formularea obiectivelor și direcțiilor activităților de revitalizare" (Development of a vision for the revitalization area, formulation of objectives and directions for revitalisation activities).

Atelierul de lucru a avut loc pe 29 iunie 2023, în sala de ședințe a Primăriei Telenеști. La activitate au participat 20 de persoane, inclusiv locuitori ai orașului, reprezentanți ai ONG-urilor locale, consilieri municipali, antreprenori, reprezentanți ai serviciilor orașului, angajați ai Primăriei, etc. Organizatorii atelierului au acordat o mare importanță asigurării că la atelier să participe acele persoane, care au participat și la lucrările atelierului precedent, din luna mai.

Evenimentul a fost o continuare a activității întreprinse în timpul atelierului de diagnosticare. Ținând cont de faptul, că la atelierul dat au participat, câteva persoane noi, ședința a început cu o mini-recapitulare a informațiilor de bază privind procesul de revitalizare. În plus, au fost prezentate rezultatele atelierului anterior și analizele bazate pe datele colectate - zona degradată desemnată și zona de revitalizare. Au fost prezentate problemele, care apar în această zonă în sferile socială, economică, de mediu, spațial-funcțională și tehnică. Lucrând în grupuri mici, apoi în plen, participanții au definit o viziune pentru anul 2030 a zonei date, dar și acțiunile care trebuie întreprinse pentru a realiza această viziune. Toate acțiunile au fost repartizate în funcție de domeniile de revitalizare menționate mai sus. Rezultatele acestei activități au fost încorporate în dispozițiile programului, și anume viziunea, obiectivele și direcțiile de acțiune.

La finalul întâlnirii, participanții au primit o fișă de proiect (o descriere a proiectului care, în opinia solicitantului, ar fi de dorit să fie implementat în zona de revitalizare) și au fost informați cu privire la posibilitatea de a înainta proiectele spre finanțare prin completarea fișei pe suport de hârtie sau în format electronic și apoi prin depunerea acesteia la Primărie.

Datorită muncii în grup, participanții cu puncte de vedere diferite au putut să-și expună părerile, să-și împărtășească opiniile, ceea ce a permis verificarea și a influențat calitatea propunerilor individuale și dezvoltarea finală a unui consens. Atelierele de lucru au contribuit, de asemenea, la mobilizarea și activizarea factorilor interesați în procesul de revitalizare. Datorită atelierelor desfășurate, partea finală a Programului de revitalizare locală - viziunea zonei și proiectele care urmează să fie realizate - este rezultatul dezvoltat participativ de către membrii comunității. Activitatea s-a desfășurat în parteneriat între autoritățile locale și cetățeni.

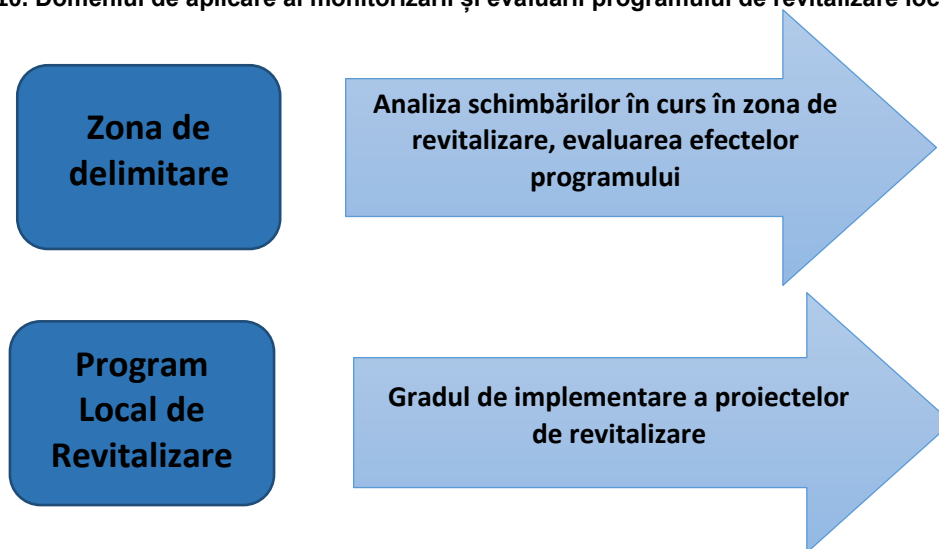
În cadrul unei alte ședințe din 2 decembrie 2023, care a avut loc în aceeași sala de ședințe a Primăriei Telenеști, s-au organizat "Consultări publice privind "Programul de revitalizare a orașului" ("Public Consultation of the "Urban Revitalisation Programme").

La întâlnire au participat 20 de persoane, printre care locuitori ai orașului, reprezentanți ai ONG-urilor locale, consilieri municipali, antreprenori, reprezentanți ai serviciilor orașului, angajați ai Primăriei, etc. Participanților le-a fost prezentat proiectul de document, după care au formulat observații cu privire la acesta.

VIII.3. FAZA DE IMPLEMENTARE ȘI EVALUARE A PROGRAMULUI DE REVITALIZARE LOCALĂ

Analiza și evaluarea actualității Programului Local de Revitalizare (PLR) ar trebui să răspundă la întrebarea dacă, având în vedere experiențele acumulate în timpul implementării sale, programul a fost construit corect. Evaluarea ar trebui să se facă sub aspectul evenimentelor și proceselor semnificative care au avut loc în oraș (și în regiune și în Moldova) de la adoptarea programului de către Consiliul Local. Aceste evenimente ar putea să influențeze dezactualizarea sau necesitatea modificării (de exemplu, în urma apariției unor amenințări serioase) a conținutului planului. De asemenea, ar putea să apară condiții care să permită completarea planului cu elemente suplimentare, în special noi proiecte sau noi instrumente formale-legale sau financiare, care ar trebui să îmbunătățească complexitatea și eficacitatea planului. Evaluarea duce la concluzii cu privire la necesitatea și justificarea continuării, reformulării (actualizării) sau considerării Programului ca fiind realizat.

Figura 10. Domeniul de aplicare al monitorizării și evaluării programului de revitalizare locală

Sursa: Studiu propriu conform: <https://pte.org.pl/2022/08/29/monitoring-i-ewaluacja-w-programach-rewitalizacji/>

Implementarea, monitorizarea și evaluarea Programului Local de Revitalizare vor fi realizate cu participarea cât mai largă a părților interesate, care vor fi sursa informațiilor complete despre situația socio-economică și despre schimbările survenite în subzonele de revitalizare. Acest lucru este legat în primul rând de necesitatea reușitei implementării proiectelor de revitalizare într-o perspectivă pe termen lung, în special în cazul limitării posibilităților de finanțare pentru unele dintre acestea.

În această etapă, sunt prevăzute întâlniri deschise cu părțile interesate ale procesului de revitalizare, precum și rapoarte ale partenerilor privind implementarea proiectelor de revitalizare. În același timp, se planifică realizarea unui sondaj de opinie publică cu privire la proiectele în curs de desfășurare și efectele lor.

Programul Local de Revitalizare (PRL) reprezintă un document al politicii de revitalizare pe termen lung a orașului. Programul va fi evaluat în ceea ce privește gradul de realizare a proiectelor planificate. Acestea, conform obiectivelor, ar trebui să ducă la reducerea sau eliminarea fenomenelor de criză și la îmbunătățirea condițiilor de trai pentru locuitorii din zonele de revitalizare. Proiectele planificate în program ar trebui să ducă la realizarea obiectivelor și viziunii pentru zonele de revitalizare.

Bazându-ne pe analizele efectuate, inclusiv descrierile stadiului de realizare a proiectelor, analizele indicatorilor de criză şi a indicatorilor de monitorizare a realizării obiectivelor PRL, trebuie să răspundem la întrebarea dacă Programul Local de Revitalizare, în ceea ce priveşte problemele şi nevoile identificate ale locuitorilor prin proiectele specificate, îşi atinge obiectivele propuse.

SISTEMUL DE IMPLEMENTARE A PROGRAMULUI DE REVITALIZARE ADAPTAT

Gestionarea programului de revitalizare locală este o sarcină dificilă și complicată. Acest lucru este influențat de numărul mare de parteneri care participă la punerea în aplicare a acestuia și de natura multidisciplinară a activităților care trebuie realizate.

Sarcina proprie a orașului este, printre altele, de a crea condiții pentru revitalizare.

Implementarea eficientă a Programului de revitalizare locală se va realiza pe baza următoarelor principii:

1. **Complexitate** - implementarea acțiunilor și proiectelor într-o manieră cuprinzătoare, din perspectiva întregului oraș; principiul este verificat la nivelul Programului, nu al proiectelor individuale.
2. **Concentrare teritorială** - PRL este implementat într-o zonă/zone indicate ca fiind în criză, care se caracterizează prin condiții speciale în cadrul orașului. În același timp, se menține concentrarea resurselor pe sarcini prioritare cu cel mai mare beneficiu social.
3. **Complementaritate** - proiectele implementate în cadrul diferitelor acțiuni și priorități se completează reciproc; investițiile publice sunt realizate în paralel cu proiectele de susținere și însoțire ale partenerilor externi.
4. **Parteneriat** - parteneri sociali, economici și instituționali se implică în implementarea PRL. O condiție pentru un parteneriat eficient este comunicarea deschisă și continuă.
5. **Cooperare** - colaborarea între entitățile și unitățile organizaționale ale PLR, între partenerii publici, sociali și privați; implementarea principiului se referă atât la stabilirea priorităților, implementarea proiectelor, cât și la măsurarea efectelor acestora.
6. **Monitorizarea** continuă a implementării programului de revitalizare și evaluarea sa.

Principalele părți de cooperare în implementarea Programului de Revitalizare:

1. Diversele departamente ale Primăriei și unitățile sale organizaționale.
2. Consiliile de administrație ale cooperativelor și asociațiilor de proprietari care fac parte din zona de revitalizare.
3. Beneficiarii externi responsabili de implementarea proiectelor de revitalizare, cum ar fi instituții culturale, instituții de asistență socială, organizații de autogovernare economică, fundații și asociații, antreprenori locali, parohii, persoane fizice.
4. Locuitorii zonei de revitalizare.
5. Alți actori interesați de Programul Local de Revitalizare.

Obiectivul principal al implementării PRL este de a construi un parteneriat între coordonatorul procesului - Primăria - și alte entități publice, private și neguvernamentale care operează în oraș. Gestionarea adecvată a implementării necesită adoptarea unor soluții organizaționale adecvate, prezentate mai jos.

VIII.4. ENTITĂȚI RESPONSABILE PENTRU PUNEREA ÎN APLICARE A PROGRAMULUI DE REVITALIZARE LOCALĂ

Pentru implementarea și monitorizarea eficientă a programului de revitalizare locală, se va înființa o echipă de revitalizare (proiect). Aceasta va fi un organism subsidiar al Primarului Orașului Telenеști, care va lua decizii privind implementarea "Programului de revitalizare locală a Orașului Telenеști pentru 2024-2030".

Echipa va fi formată din reprezentanți ai Autorității Primăriei și ai părților interesate de procesul de revitalizare. Principalele sarcini ale echipei vor include coordonarea tuturor activităților legate de

punerea în aplicare a programului, evaluarea și monitorizarea continuă a procesului de revitalizare, reacția la orice probleme care apar și punerea în aplicare a măsurilor de remediere. În plus, echipa de revitalizare va fi responsabilă de informarea și promovarea tuturor activităților de revitalizare, va coopera activ cu cei care implementează proiecte de infrastructură și proiecte sociale în Orașul Telenești.

În cadrul cooperării pentru punerea în aplicare a Programului de revitalizare locală, comunicarea bidirecțională între municipalitate și locuitori este crucială; este insuficientă simpla informare a comunității locale; este necesar să se permită părților interesate să participe în mod activ la fiecare etapă a procesului de revitalizare. Punerea în aplicare a acestei ipoteze va avea loc în cadrul echipei de revitalizare formată din:

- Primarul Orașului Telenești - acesta va fi persoana care se va ocupa de punerea în aplicare a prevederilor PLR. Principalele atribuții vor include:
 - convocarea de ședințe,
 - supervizarea progresului și a punerii în aplicare a PRL,
 - acceptarea rezultatelor parțiale și finale,
 - rezolvarea problemelor curente și contracararea problemelor potențiale,
 - luarea de decizii cu privire la modificările aduse PRL,
 - reprezintă proiectul în exterior și promovează obiectivele, conceptele, soluțiile și rezultatele.
- Consultanți în domeniul revitalizării - aceștia vor constitui nucleul echipei. Aceasta va include reprezentanți ai autorităților orașului, adică viceprimar, secretar și contabil-șef. Echipa care a dezvoltat Programul a inclus angajați din toate unitățile organizaționale ale orașului. Sarcinile lor vor include:
 - Activități de informare și promovare;
 - Acceptarea propunerilor de proiecte de revitalizare de la părțile interesate în procesul de revitalizare, în conformitate cu normele stabilite de echipă;
 - Monitorizarea și evaluarea gradului (efectuarea de audituri) de implementare a Programului de revitalizare locală. Auditurile vor fi efectuate în primul trimestru al anului următor, începând cu anul de 2030 și va acoperi toate activitățile desfășurate în anul precedent;
 - Supravegherea implementării proiectelor de revitalizare incluse în document, inclusiv monitorizarea implementării acestora;
 - Introducerea de modificări justificate la conținutul Programului de către Primarie și Consiliul Local;
 - Elaborarea unui raport final la sfârșitul orizontului de timp al Programului de revitalizare locală.
- Reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale locale și comunităților locale și ai Cooperativei de locuințe din Telenești. Sarcinile lor vor include:
 - participarea și reprezentarea la reuniunile echipei, ale membrilor acesteia și ale comunității locale;
 - organizează consultări și reuniuni în cadrul organizațiilor lor pentru a le obține opiniile și pentru a le informa cu privire la activitățile echipei;
 - comunicarea către echipa de revitalizare a opiniilor membrilor săi și ale rezidenților locali cu privire la procesul de revitalizare și la nevoile aferente.
- Consilieri ai Consiliului Local, sarcinile lor în cadrul echipei de revitalizare includ:
 - participarea la întâlnirile Grupului și reprezentarea comunității locale la acestea;
 - organizarea de consultări și întâlniri pentru a obține părerea și informațiile lor cu privire la nevoile legate de procesul de revitalizare, precum și informarea lor cu privire la activitățile Grupului;
 - transmiterea opiniilor locuitorilor cu privire la procesul de revitalizare și nevoile asociate Grupului pentru Revitalizare

Echipa de revitalizare, după obținerea informațiilor despre opiniile sau nevoile rezidenților, antreprenorilor sau membrilor organizațiilor sociale legate de implementarea Programului de Revitalizare, le va revizui, va elabora propuneri de posibile modificări sau completări pe baza acestora, iar apoi va obliga Primara să le depune la Consiliul Local.

VIII.5. PROIECTE DE REVITALIZARE

Principalele instrumente de implementare a PRL sunt proiectele cheie, care au fost selectate în procesul de participare socială în faza de programare. Se presupune că proiectele vor fi finanțate de diferite entități din sectorul public, privat și neguvernamental - de către solicitanții individuali ai proiectelor incluse în program. Cofinanțarea proiectelor de revitalizare de către entități din cele trei sectoare (public, privat și neguvernamental) va reflecta parteneriatul.

Implementarea proiectelor va fi finanțată și din fonduri de preaderare UE – în funcție de posibilitatea de obținere a acestora, precum și din fondurile alocate. Diversitatea și independența surselor de finanțare sunt necesare pentru gestionarea și implementarea corectă a proiectelor de revitalizare. Deținătorii individuali (solicitanți) de proiecte incluse în Programul de Revitalizare Locală vor fi responsabili cu obținerea de informații despre competițiile organizate în cadrul programelor naționale și regionale, precum și cu pregătirea cererilor de finanțare și implementarea acestora.

Sprijinul experților externi în elaborarea proiectelor, documentației și a cererilor de finanțare pentru cofinanțarea proiectelor din surse externe va avea loc prin colaborarea individuală, stabilită pe propria răspundere și la propriul cost, de către proprietarii (solicitanții) proiectelor din cadrul PRL.

Proiectele de revitalizare planificate acoperă întreaga perspectivă temporală a PRL. Mai jos este prezentat calendarul de implementare a fiecărui proiect de revitalizare.

Tabelul 28. Calendarul de implementare a proiectelor de revitalizare

Proiect	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
De bază							
Reconstrucția capitală a Complexului Sportiv din or.Telenеști							
Crearea unui mediu prietenos de habitare prin construcția unui teren de joacă și fitness în orașul Telenеști							
Complementare							
Construcția și modernizarea rețelei de alimentare cu canalizare în zona de revitalizare.							
Construcția și modernizarea rețelei de alimentare cu apă în zona de revitalizare.							
Renovarea străzilor în zona de revitalizare.							

Sursa: elaborare proprie

IX. SISTEMUL DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE A EFICACITĂȚII ACȚIUNILOR ȘI DE EFECTUARE A UNOR AJUSTĂRI CA RĂSPUNS LA SCHIMBĂRILE DIN MEDIUL PROGRAMULUI

Monitorizarea eficacității acțiunilor de revitalizare este necesară pentru atingerea obiectivelor de revitalizare, precum și pentru menținerea eficienței utilizării resurselor financiare. Sistemul de monitorizare va sprijini, de asemenea, coordonarea acțiunilor, facilitând gestionarea acestora și susținând construirea unui parteneriat responsabil între diferite entități. Baza pentru dezvoltarea sistemului de monitorizare este logica intervenției, în care cheltuielile efectuate permit elaborarea unor produse specifice, care, la rândul lor, ar trebui să se reflecte în rezultate (efecte directe pentru beneficiarii direcți) și impact (efecte pe termen lung cu o acoperire mai amplă).

Evaluarea Programului Local de Revitalizare se referă la actualitatea obiectivelor sale și progresele în realizarea proiectelor de revitalizare. Monitorizarea programului are ca scop identificarea neregulilor și luarea măsurilor corective necesare. Un sistem adecvat de monitorizare și evaluare a programului de revitalizare previne eventualele depășiri ale obiectivelor sale inițiale. Evaluarea eficacității programului se va realiza pe baza indicatorilor acceptați ca măsurați ai desfășurării procesului de revitalizare. Indicatorii utilizați pentru monitorizarea procesului de revitalizare ar trebui să îndeplinească următoarele condiții:

- **Relevanța** - adică relevanța indicatorului pentru natura proiectului și pentru rezultatele preconizate în urma implementării acestuia;
- **Măsurabilitatea** - trebuie să fie exprimat în valori numerice, permițând verificarea acestora;
- **Credibilitate** - adică indicatorul trebuie definit astfel încât să nu fie dificil de verificat;
- **Accesibilitate** - ar trebui să fie ușor de generat.

Analiza efectelor implementării se va realiza pe baza a două tipuri de indicatori: indicator de produs și indicator de rezultat. Indicatorii au fost diferențiați conform metodologiei de măsurare a efectelor implementării aplicată la elaborarea documentelor cu caracter strategic și programatic. Indicatorii de produs se referă la toate produsele care au fost create în timpul implementării Programului și ca urmare a cheltuirii fondurilor alocate. Aceștia sunt măsurați în unități materiale.

Pe de altă parte, indicatorul de rezultat se referă la efectele acțiunilor care au avut loc după finalizarea și în urma implementării Programului. Furnizează informații despre schimbările survenite ca rezultat al punerii în aplicare a unei anumite inițiative. În tabelul de mai jos sunt prezentate indicatorii de produs ai proiectelor planificate pentru implementare în cadrul procesului de revitalizare, precum și indicatorii de rezultat pentru monitorizarea implementării proiectelor de revitalizare.

Indicatorii de impact reprezintă efectele pe termen lung ale intervențiilor întreprinse și acțiunilor desfășurate asupra zonei într-un context mai amplu în ceea ce privește timpul și spațiul. Atingerea indicatorilor de impact este, de fapt, în afara controlului instituțiilor care implementează programul. Acest lucru se datorează faptului că, în afară de proiectele în derulare, există mulți factori macro-sociali și macroeconomici care influențează situația generală a programului, cum ar fi structura demografică, sistemul de gestionare și structura economică, veniturile populației și altele (de exemplu, criza energetică care afectează întreaga Europă sau războiul din Ucraina).

Monitorizarea și evaluarea acțiunilor desfășurate vor permite introducerea corecțiilor necesare în cazul constatării unor nereguli și schimbări în comunitatea locală și în spațiu. Schimbările pot rezulta direct din rezultatele monitorizării. Membrii echipei de proiect pot deduce aceste schimbări și dacă acestea sunt rezultatul condițiilor externe. Cu toate acestea, orice modificare a Programului Local de Revitalizare necesită aprobarea printr-o hotărâre a Consiliului orașenesc.

Monitorizarea calitativă se va realiza prin intermediul unor date calitative care să măsoare eficiența acțiunilor desfășurate, și anume prin realizarea sistematică de cercetări sociale (interviuri, întâlniri) cu beneficiarii revitalizării.

În cadrul PRL se vor desfășura audieri care vor permite evaluarea nivelului de implementare a acestuia și formularea de recomandări care să conțină direcții posibile de schimbare (conform

rezultatelor evaluării). De efectuarea audierilor va fi responsabil Primarul orașului. Acestea vor fi efectuate în primul trimestru al fiecărui an începând cu anul fiscal 2025.

Instrumentele de monitorizare și evaluare ale PRL vor include, de asemenea, întâlniri deschise periodice organizate de Primăria Orașului pentru toți factorii interesați, precum și rapoarte ale partenerilor de revitalizare cu privire la proiectele de revitalizare pe care le desfășoară.

Rapoartele periodice privind implementarea PRL vor fi prezentate spre aprobare la Biroul Primarului și vor fi publicate pe site-ul web al Orașului.

În cazul în care este nevoie de o actualizare, echipa va înainta o propunere primarului, care va supune proiectul spre adoptare de către Consiliul Local. Procesul de actualizare a planului de revitalizare va implica toate părțile interesate de revitalizare, care vor fi informate în permanență cu privire la progresul procesului de implementare și de monitorizare a PRL. Actualizarea programului se va realiza în conformitate cu orientările și reglementările legale în vigoare la momentul respectiv.

Materialul colectat în cadrul procedurii de monitorizare va fi baza pentru efectuarea unei evaluări a eficacității acțiunilor de revitalizare, atât după încheierea acestora (evaluare ex-post), cât și în momentele stabilite în cursul implementării acestora (evaluare mid-term).

Evaluarea procesului de revitalizare este o evaluare formalizată a măsurii în care obiectivele de revitalizare sunt atinse într-un moment dat și se va realiza pe baza unor cercetări socio-economice planificate corespunzător, care vor viza în special următoarele criterii:

- eficacitatea și eficiența procesului de revitalizare,
- utilitatea, durabilitatea și relevanța rezultatelor obținute.

Evaluarea se va face pe baza orientărilor naționale și, printre altele, Comisia Europeană conform următoarelor criterii:

- Relevanță (relevance): Înseamnă că obiectivele de revitalizare răspund nevoilor beneficiarilor (diverse grupuri de locuitori, antreprenori)?
- Eficiență (efficiency): Înseamnă că acțiunile de revitalizare sunt raționale din punct de vedere economic? Costurile suportate sunt proporționale cu efectele obținute?
- Eficacitate (effectiveness): Înseamnă că implementarea acțiunilor de revitalizare contribuie la realizarea obiectivelor strategice stabilite?
- Utilitate (utility): Înseamnă că implementarea acțiunilor de revitalizare contribuie la satisfacerea mai bună a nevoilor beneficiarilor și la rezolvarea problemelor identificate? Beneficiarii utilizează efectiv rezultatele acțiunilor? Există efecte nedorite, negative, secundare ale acțiunilor desfășurate?
- Durabilitate (sustainability): Înseamnă că efectele pozitive ale acțiunilor de revitalizare au un caracter permanent? Efectele acțiunilor vor fi durabile?

Procedura de monitorizare și evaluare:

Tabelul 29. Etapele procedurii de monitorizare și evaluare

Achiziționarea și documentarea datelor		Domeniul de aplicare al monitorizării
1.	Colectarea și verificarea datelor	
2.	Compararea datelor de la indicatori cu valorile planificate presupuse (dacă sunt definite)	
3.	Efectuarea de sondaje în rândul locuitorilor, întocmirea de rapoarte	Domeniul de aplicare a evaluării
4.	Elaborarea de concluzii pe baza indicatorilor de monitorizare și a sondajelor de opinie	
5.	Publicarea rezultatelor evaluării	
6.	Revizuirea și actualizarea programului, inclusiv măsurile de revitalizare	Utilizarea rezultatelor evaluării
7.	Organizarea consultărilor publice în cadrul actualizării programului	
8.	Punerea în aplicare a măsurilor de revitalizare identificate în program	

Sursa: elaborare proprie

Organismul responsabil cu introducerea modificărilor ca răspuns la schimbările de mediu este Administrația Locală, care va face acest lucru la solicitarea Primarului. Primarul poate propune o astfel de propunere după ce a analizat rapoartele întocmite periodic pe baza rezultatelor monitorizării PRL și a situației din oraș.

Dacă, în urma evaluării gradului de realizare a PRL, se constată că obiectivele de revitalizare au fost atinse, Consiliul Municipal trebuie să anuleze hotărârea privind PRL în întregime sau parțial, fie din proprie inițiativă, fie la cererea Primarului. Cu toate acestea, Programul nu poate fi anulat în perioada necesară menținerii durabilității produselor rezultate din proiectele implementate cu finanțare din fonduri structurale ale Uniunii Europene sau din programe naționale.

LISTA TABELULUI

Tabelul 1. Împărțirea orașului Telenești în unități spațial-funcționale	7
Tabelul 2. Populația orașului Telenești 2022	8
Tabelul 3. Numărul de șomeri în 2022	9
Tabelul 4. Numărul de șomeri în 2022 (în procente)	9
Tabelul 5. Beneficiarii de asistență socială - date pentru anul 2022	10
Tabelul 6. Beneficiarii de asistență socială - date pentru anul 2022 (în procente)	10
Tabelul 7. Numărul de infracțiuni comise în orașul Telenești, anul 2022	11
Tabelul 8. Numărul de ONG-uri în Telenești date din anul 2022	13
Tabelul 9. Prezența la vot în circumscripțiile electorale din Telenești - date din 2020.....	13
Tabelul 10. Activități ale Bibliotecilor Orașului Telenești în anul 2022	14
Tabelul 11. Suprafața spațiilor publice din fiecare parte/sector/cartier al orașului la sfârșitul anului 2022	17
Tabelul 12. Lungimea drumurilor care urmează să fie reparate	18
Tabelul 13. Lungimea drumurilor care urmează să fie reparate	18
Tabelul 14. Numărul de locuințe/consumatori de apă în gospodării individuale din fiecare parte/sector/cartier al orașului la sfârșitul anului 2022	18
Tabelul 15. Numărul de conexiuni la rețeaua de canalizare în 2022	19
Tabelul 16. Numărul de conexiuni la rețeaua de canalizare în 2022 (la 100 de locuitori).....	19
Tabelul 17. Numărul de conexiuni la rețeaua de gaze – 2022	19
Tabelul 18. Numărul entităților economice naționale și al contribuabililor care își desfășoară activitatea în fiecare parte/district/cartier al orașului la sfârșitul anului 2022	20
Tabelul 19. Structura obiectivelor strategice și operaționale pe subsisteme	32
Tabelul 20. Orientări și fenomene și potențiale de criză atribuite obiectivului strategic 1	33
Tabelul 21. Direcțiile de acțiune și fenomene și potențiale de criză atribuite obiectivului strategic 2 ...	35
Tabelul 22. Direcțiile de acțiune și fenomene și potențiale de criză atribuite obiectivului strategic 3 ...	37
Tabelul 23. Direcții de acțiune și fenomene și potențiale de criză atribuite obiectivului strategic 4	37
Tabelul 24. Proiect de revitalizare nr.1:	39
Tabelul 25. Proiect de revitalizare nr.2:	41
Tabelul 26. Planowane projekty rewitalizacyjne - uzupełniające	43
Tabelul 27. Contribuția finanțării din diferite surse la punerea în aplicare a proiectelor individuale de revitalizare	51
Tabelul 28. Calendarul de implementare a proiectelor de revitalizare	60
Tabelul 29. Etapele procedurii de monitorizare și evaluare	62

INDICELE CIFRELOR

Figura 1. Harta localității Telenești	7
Figura 2. Harta Raionului Telenești pe fundalul Republicii Moldova	15
Figura 3. Harta Raionului Telenești - limitele administrative ale Raionului	15
Figura 4. Harta orașului Telenești - centru administrativ	16
Figura 5. Harta aeriană Orașului Telenești	16
Figura 6. Întinderea spațială a zonei degradate	25
Figura 7. Întinderea spațială a zonei de revitalizare	26
Figura 8. Structura rezultatelor PRL	31
Figura 9. Schemă de integrare a activităților de revitalizare	48
Figura 10. Domeniul de aplicare al monitorizării și evaluării programului de revitalizare locală	56